

A Panama-iratok nemzetközi hatásai

2016. május 10.

MAGYAR NEMZETI BANK

Készítették:

Látta:

Jóváhagyta:

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

2016. április elején – körülbelül egyéves oknyomozást követően – a Süddeutsche Zeitung német napilap több mint 214 ezer offshore céget érintő dokumentumcsomagot hozott nyilvánosságra. Az ügyben több mint 140 jelenlegi, illetve volt magas rangú politikus mellett számos közéleti személyiség és befolyásos üzletember érintett. Az iratok egy panamai tanácsadó cég, a Mossack Fonseca (vagy Mossfon) segítségével 1970 és 2015 között létrejött offshore ügyleteket tárják fel, melyek volumene hatalmas nemzetközi felháborodást keltett. Szakértők szerint a botránynak mindezek ellenére nem lesz számottevő hatása a világpolitikára, az azonban valószínű, hogy új lépések születnek majd a szakpolitikák nemzetközi harmonizálása érdekében. Pénzpiaci elemzők a bankok offshore tevékenységben való részvétele kapcsán arra hívták fel a figyelmet, hogy a szigorúbb felügyelet jótékony hatással lehet az adózással kapcsolatos jogsértések megelőzésére, azonban sem az adómértékek növelése, sem a „túlszabályozás” nem segítené az offshore tevékenység visszaszorításában. Komoly gazdasági következményekkel az elemzők eddig csak Panama kapcsán számolnak, az pedig egyelőre bizonytalan, hogy a botránynak hosszú távon milyen hatása lesz a közvéleményre, akár a társadalmi megmozdulásokra, akár az egyes országokban közelgő választásokra gondolunk.

A világ egyes régióit tekintve az offshore-botránnyban Oroszország és a posztszovjet térség, valamint Latin-Amerika a leginkább érintett. Latin-Amerikában elsősorban az argentin és a brazil esetnek van jelentősebb nemzetközi visszhangja, utóbbi kapcsán a már hosszú ideje tartó korrupciós ügygel is összefüggésbe hozható a Mossack Fonseca tevékenysége.

A Panama-iratok feltárása során egyelőre egyetlen igazán ismert amerikai állampolgár neve sem merült fel konkrétan, a botránny mégis kritikus pontja lehet a 2016-os amerikai elnökválasztásnak. Különösen igaz ez a demokrata oldal tekintetében, ahol az ügy az egyébként is viták keresztjében álló szabadkereskedelmi megállapodások kérdését veti fel újra, és Bernie Sanders diadalmenetét hozhatja el Hillary Clintonnal szemben, akinek közvetett érintettsége egyre több szálon merül fel, s emiatt komoly bukással nézhet farkasszem.

A panamai offshore-botránny kiobbantásában a Le Monde francia napilap is tevékeny részt vállalt. A Panama-iratok azt mutatják, hogy **Franciaországban** számos politikus, sőt politikai párt és más közszereplő is szerette volna elkerülni az adófizetési kötelezettséget. A politikusok közül legelőször a francia Nemzeti Front elnöke, Marine Le Pen került a figyelem középpontjába. Nem sokkal később kiderült, hogy Dominique Strauss-Kahn, a Nemzetközi Valutaalap korábbi vezetője is érintett lehet más politikusok, így például Jérôme Cahuzac, Patrick Balkany és Jean-Noël Guérini mellett.

Az ügygel több francia bankot is összefüggésbe hoztak, leginkább a Société Générale-t, amelyet azzal vádolnak, hogy a Mossack Fonseca panamai ügyvédi iroda közreműködésével közel ezer offshore céget alapított.

A vihar **Nagy-Britanniát** is mélyen érintette. A Panama-iratok nyilvánosságra kerülésekor még David Cameron neve is felmerült, aki végül – adóbevallásai nyilvánosságra hozatalával - sikeresen tisztázta magát. Ugyanakkor a londoni City bankjai közül a HSBC több ezer, a Coutts és a Barclays pedig több száz offshore vállalat alapításában segített ügyfeleinek a panamai Mossack Fonseca ügyvédi irodán keresztül.

A Panama-iratok alapján **Németországban** ezer fölött lehet azoknak az állampolgároknak a száma, akik érintettek az offshore cégek létrehozásában, politikusok és prominens személyek ugyanakkor

nem szerepelnek a listán. Az iratok új megvilágításba helyezik viszont a Siemens 2006-os korrupciós botrányát: kiderült ugyanis, hogy a Mossfon és a német vállalat között intenzív kapcsolat volt. A Panama-iratok csak a jéghely csúcsát jelentik, ugyanis több tízezer olyan német lehet, aki vagyonának egy részét külföldi számlákon vagy offshore cégeken keresztül rejti el. Mindez a költségvetésnek 2013-ban 13,3 milliárd euro kiesést jelenthetett. A Panama-iratokból az is kiderül, hogy 14 német pénzintézet – köztük a legnagyobbak, így a Deutsche Bank és a Commerzbank – 1200 postafiókcség alapításában segédkezhetett. A német politika gyorsan ébredt, Wolfgang Schäuble pénzügyminiszter egy 10 pontos tervvel állt elő a pénzmosás és az adóelkerülés elleni küzdelem érdekében.

A Mediterrán régió két nagy országában, **Olaszországban** és **Spanyolországban** elsősorban a hírességek, valamint néhány politikus érintett, így a Panama-iratoknak inkább társadalmi, mintsem gazdasági következményei lehetnek. A botrányt kirobbantó Oknyomozó Újságírók Nemzetközi Konzorciuma (a továbbiakban ICIJ) hivatalos olaszországi médiapartnerének a „L'Espresso” hetilapot választotta. Ez a lap tette közzé a 200 érintett olasz személy listáját. Közülük a legismertebb közéleti személyiség az Alitalia jelenlegi, a Ferrari és a Fiat korábbi elnök-vezérigazgatója, Luca Cordero di Montezemolo. A divat, a televízió és a sport világot is érinti a botrány, a leghíresebb nevek: Valentino divattervező, Carlo Verdone színész, Adriano Galliani, a Milan labdarúgócsapatának alelnöke. Az offshore-botrány kapcsán két olasz bank érintettsége is felmerült: az UniCredit és az UBI Banca nevét hozták összefüggésbe az ügygel, bár mindkét bank vezetői tagadják a vádakat. Spanyolországban a politikusok közül José Manuel Soria ipari, energiaügyi és turizmusért felelős miniszter április 15-én lemondásra kényszerült. Emellett olyan közismert közéleti szereplőknél vetődött fel a pénzmosás gyanúja, mint a híres filmrendező, Pedro Almodóvar, a Barcelona csatára, Lionel Messi, valamint Pilar de Borbón, a 2014-ben lemondott I. János Károly spanyol király testvére. A spanyol pénzügyminisztérium adatai szerint az adóbevallások és a vagyonnyilatkozatok alapján Panamában a spanyol adófizetők összesen 1,139 milliárd euro értékben tulajdonolnak pénzt, értékpapírokat, ingatlant és más javakat. Három nagy spanyol bank neve merült fel eddig a Panama-iratok kapcsán, a Santander, a BBVA és a Banco Sabadell, de mindhárom bank vezetősége tagadja az érintettségét. A földközi-tengeri régió kisebb országai közül Ciprus a leginkább érintett, az adóparadicsomnak számító országban 3636 céget hoztak kapcsolatba a Mossack Fonseca ügyvédi irodával, amely 2003 és 2016 között képviseleti irodával is rendelkezett a szigetországban. Máltán a kormány egyik minisztere és a kabinetfőnök érintett, így a botránynak inkább politikai, személyi következményei lehetnek. Görögországban Stavros Papastavrou, az egykori görög miniszterelnök, Antonis Samaras közeli munkatársának neve merült fel. Portugáliában a legismertebb listán szereplő név Manuel Vilarinho, a Benfica labdarúgócsapatának korábbi elnöke.

A Panama-iratok a **latin-amerikai térségben** is komoly közfelháborodást keltettek, szakértők szerint azonban nem kell komoly politikai következményektől tartani. A latin-amerikai társadalom ugyanis viszonylag toleráns a korrupciós ügyekkel szemben, feltéve, ha nem olyan volumennel és koncentrált érdekeltséggel bírnak, mint a brazil Petrobras esetében. Itt azonban több olyan, egymástól sokszor elszigetelt ügyről van szó, amelyek többségével kapcsolatban még nem derült ki, hogy a pénzüsszegek milyen forrásból származtak, csupán annyi tudható, hogy a Mossack Fonseca volt a közvetítő. Komoly gazdasági következményekkel az elemzők eddig csak Panama kapcsán számoltak: a szakértők úgy vélik, hogy a botrány gazdasági hatása a Mossack Fonseca székhelyéül szolgáló közép-amerikai ország pénzügyi szektorában lesz a leginkább érzékelhető.

Tartalom

Vezetői összefoglaló	2
Az offshore-botrány áttekintése	5
Mossack Fonseca (Mossfon).....	6
A botrány fő érintettjei.....	7
Nemzetközi hatások	8
1. Amerikai Egyesült Államok	10
Az offshore-botrány általános hatásai.....	10
Az amerikai előválasztások	10
A Panama-iratok hatása a 2016-os amerikai elnökválasztási kampányra	11
2. Franciaország	14
A botrány gazdasági hatásai	14
A botrány által keltett politikai viharok és a felmerült javaslatok.....	16
A botrány társadalmi megítélése	18
3. Nagy-Britannia	20
A botrány gazdasági hatásai és a felmerült javaslatok	20
A botrány által keltett politikai viharok	21
A botrány társadalmi megítélése	23
4. Németország.....	24
Előzmények Németországban	24
A német bankok szerepe	26
Németország, mint a pénzmosók célországa	27
Gazdasági következmények.....	27
Politikai következmények	28
5. Olaszország	30
6. Spanyolország	32
7. Ciprus, Görögország, Málta és Portugália.....	35
8. Latin-Amerika	36
Argentína	36
Brazília	37
Chile.....	37
Ecuador.....	37
Kolumbia.....	38
Mexikó	38
Panama	39
Peru	39
Venezuela	40

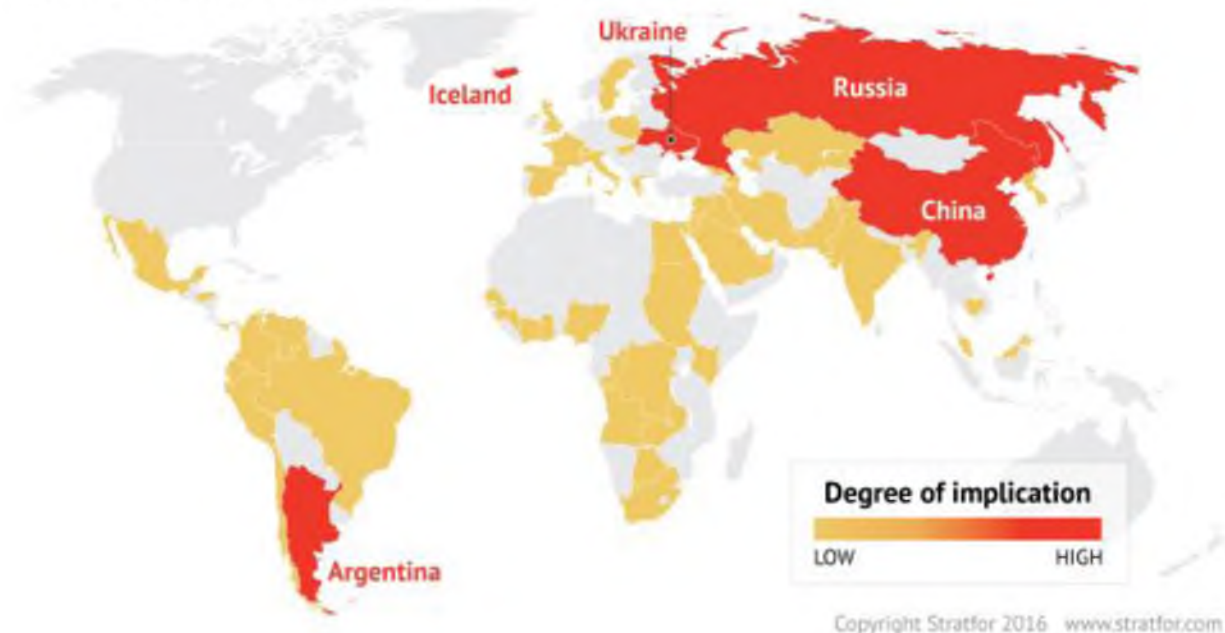
AZ OFFSHORE-BOTRÁNY ÁTTEKINTÉSE

2016. április 3-án több mint 214 ezer offshore céget érintő, mintegy 11,5 millió dokumentumot – melyek adathordozón 2,6 terabájtnyi területet foglalnak el – szivárogtatott ki a Süddeutsche Zeitung német napilap. A főként elektronikus levelezéseket és pénzügyi kimutatásokat tartalmazó iratokat körülbelül egy évvel ezelőtt adta át a német lapnak egy egyelőre ismeretlen forrás, aki korábban az ügyben érintett panamai ügyvédi iroda, a Mossack Fonseca munkatársa volt. A közép-amerikai cég ugyanakkor azt állítja, hogy egy korábbi hackertámadás eredményeként kerülhettek nyilvánosságra a dokumentumok, amelyek hitelességét nem tagadják.¹

A Süddeutsche Zeitung az 1970 és 2015 között keletkezett dokumentumokat a nemzetközi oknyomozó újságírókat tömörítő International Consortium of Investigative Journalists (ICIJ) nevű szervezettel közösen, több neves nemzetközi médium - például a BBC brit közszolgálati médiacsoport, a brit The Guardian, a francia Le Monde és az argentin La Nación napilapok - több száz újságírójának közreműködésével dolgozta fel az elmúlt egy évben. Az újságírói nyomozás eredményeként derült fény arra, hogy több mint 140 jelenlegi, illetve volt politikus érintett valamennyi offshore pénzügyi tevékenységben, melyek közül sok illegális lehet.²

The Reach of the Panama Papers

Some countries have been hit harder than others.

1. ábra: A botrány eddig legnagyobb mértékben Kínát, Oroszországot, a posztszovjet térséget, valamint Argentínát érintette. (Forrás: Stratfor)³

¹ http://kitekinto.hu/hatter/2016/04/04/offshore-botranyn_hatalmas_informaciotomeg_kerult_nyilvanossagra/#.VweXyXoZaH8

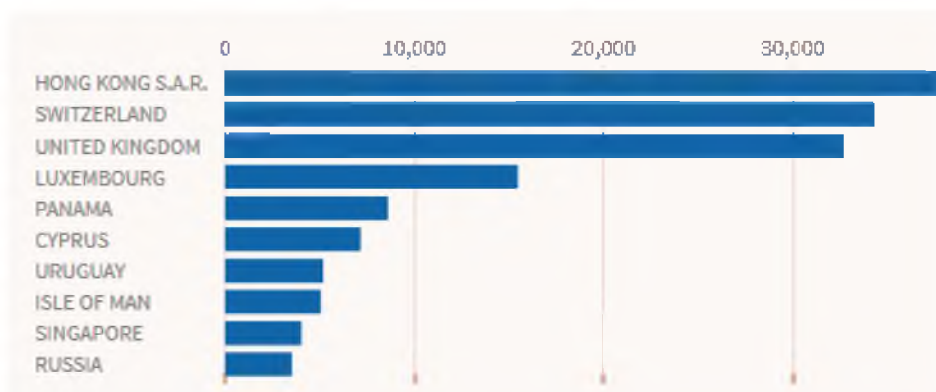
² <http://www.theguardian.com/news/2016/apr/03/what-you-need-to-know-about-the-panama-papers>

³ <https://www.stratfor.com/analysis/those-who-are-and-are-not-sheltered-panama-papers>

Mossack Fonseca (Mossfon)

Az offshore-botrány középpontjában álló ügyvédi irodát eredetileg 1977-ben alapította⁴ Jürgen Mossack német jogász, akinek a szülei a 60-as években vándoroltak ki Panamába. A jogász már korán a postafiók cégekre specializálódott. 1986-ban üzlettársa lett Ramón Fonseca panamai ügyvéd és Christoph Zollinger svájci jogász, utóbbi már régen kiszállt a cégből és visszavonult az offshore ügyletektől. A Mossfon napjainkra jelentős cégcsoporttá nőtte ki magát, s jelenleg a világ negyedik legnagyobb offshore szolgáltatásokat nyújtó vállalata. Franchise-rendszerének köszönhetően összesen 42 országban van jelen világszerte, így Latin-Amerika más országaiban, Kínában, az Egyesült Államokban és Európában is. A nyilvánosan hozzáférhető adatok szerint a Mossack Fonseca több mint 300 ezer vállalat hivatalos képviselőjeként járt el, ezek többségét adóparadicsomokban jegyezték be: az érintett cégek több mint felének a Brit Virgin-szigeteken van a székhelye, de kedvelt cégalapítási hely a Bahama-szigetek, Panama, a Seychelle-szigetek, valamint az óceániai Niue és Szamoa is. A Mossack Fonseca azonban ritkán érintkezik közvetlenül ügyfeleivel, a kapcsolattartást leányvállalatai és egyéb közvetítők - általában bankok és ügyvédek - végzik. Az iratok szerint világszerte 500 neves bankház segédkezett 15 600 offshore cég létrehozásában.⁵

Countries with the most active intermediaries

2. ábra – Hol működik a legtöbb közvetítő?

Az offshore vállalatok alapítóira és az országon kívüli cégek által vezetett számlákra érkező pénzüsszegek forrására általában nehéz fényt deríteni, ugyanis a valódi tulajdonosok az iratokban nem jelennek meg.⁶ Az offshore vállalkozásokat csak papíron szereplő „strómanok” irányítják. Az iratok alapján ilyen személy például Leticia Montoya, aki papíron mintegy 25 000 cég igazgatója.⁷

A Panama-iratok ügye nem az első olyan botrány, amelyhez köze van a cégcsoportnak: neve 2013-ban is felmerült az argentin elnöki pár, a Kirchner házaspár körül kirobbant, a „K-pénz útjának” (La ruta del dinero „K”, ahol a „K” az elnöki pár családnevének kezdőbetűjét jelöli) nevezett politikai botrányban. Az akkori nyomozást is újságírók indították meg, amelynek eredményeként az elnöki párt nem, azonban egy hozzájuk közelálló üzletembert, Lázaro Báezt⁸ letartóztatták annak vádjával, hogy állami infrastrukturális projektek forrásainak egy részét nem a munkálatokba fektette be,

⁴ http://www.mossfon.com/about_service/mf-group/

⁵ <http://panamapapers.sueddeutsche.de/articles/56effb802f17ab0f205e6370/>

⁶ <http://www.theguardian.com/news/2016/apr/03/what-you-need-to-know-about-the-panama-papers>

⁷ <http://www.sueddeutsche.de/politik/panama-papers-der-deutsche-1.2932477>

⁸ <http://www.infobae.com/2016/04/06/1802592-lazaro-baez-ya-esta-la-carcel-ezeiza>

hanem offshore cégek számláira utalta. Egy hedge fund 2014-ben azzal gyanúsította meg a Mossack Fonseca-t, hogy az ügyet érintően fiktív cégek létrehozásában vett részt.⁹ 2015 februárjában a Süddeutsche Zeitung¹⁰ írt arról, hogy az észak-rajna-vesztfáliai adóhatóság a Mossack Fonsecatól kiszivárgott dokumentumok alapján vizsgálatot indított a második legnagyobb német kereskedelmi bank, a Commerzbank ellen. 2015 elején több alkalommal tartottak razziaát a bank frankfurti központjában az alkalmazottaknál és sok ügyfélnél is. A német ügyészség vizsgálatot kezdeményezett az ügyben, amely máig is tart.¹¹ A panamai cég közreműködése a brazil állami olajvállalatot, a Petrobrast érintő korrupciós ügyben is felmerült: a brazil bíróság szerint a Mossack Fonseca brazil irodájának legalább négy ügynöke érintett a pénzmosásban.¹²

A 2016. április 3-án nyilvánosságra került iratok kapcsán a Mossack Fonseca panaszt nyújtott be¹³ az ügyészségnél, hackertámadás gyanújára hivatkozva. Néhány nappal később a cég salvadori irodájában házkutatást tartott a helyi rendőrség.¹⁴

A botrány fő érintettjei

Az eltitkolt offshore vállalatokban érintett jelenlegi állami vezetők között van például Petro Porosenko ukrán államfő, Szalmán bin Abdel-Azíz szaúdi király, illetve Sigmundur Davíð Gunnlaugsson izlandi exminiszterelnök is. Több politikus családtagjain vagy közvetlen ismerősein, illetve barátain keresztül köthető az offshore ügyletekhez, így például Vlagyimir Putyin orosz elnök, Navaz Sarif pakisztáni miniszterelnök vagy Hszi Csin-ping kínai elnök is.

3. ábra: A Panama-botrányban érintett legfelsőbb állami vezetők, illetve rokonaik. (Forrás: ICIJ)

A politikusok érintettségével kapcsolatos reakciók vegyesek: a kiszivárogtatást követő első napokban az ukrán korrupcióellenes iroda úgy nyilatkozott, hogy nem vizsgálja Petro Porosenko

⁹ <http://www.courthousenews.com/2015/03/18/judge-oks-hunt-for-argentine-millions.htm>

¹⁰ <http://www.sueddeutsche.de/wirtschaft/luxemburg-steueraffaire-erschuettert-commerzbank-1.2366678>

¹¹ <https://global.handelsblatt.com/edition/131/ressort/finance/article/in-panama-a-german-king-of-shelf-companies>

¹² http://www.prensa.com/in_english/Mossack-Fonseca_21_4403019655.html

¹³ <http://www.origo.hu/itthon/20160406-panaszt-nyuitott-be-a-mossack-fonseca.html>

¹⁴ <http://444.hu/2016/04/09/razziat-tartottak-a-panama-botranyt-kirobbanto-ugyved-iroda-epuleteben>

elnök befektetéseit, mert az államfőre nem terjed ki hatásköre. Oleh Ljasko, az ellenzékbe vonult parlamenti Radikális Párt vezetője pedig az ügyben alkotmányos vizsgálatot követelt az ukrán elnökkel szemben. Az orosz kormány pedig úgy véli, hogy a kiszivárogtatás „egyértelmű” célpontja Vlagyimir Putyin elnök volt.¹⁵ A Stratfor intézet (Stratfor Forecasting amerikai agytröszt) szerint Oroszország és a posztszovjet térség egyike azon területeknek, amelyeket leginkább érint az offshore-botrány.

A legsúlyosabb politikai következménynek eddig az izlandi miniszterelnök lemondása tekinthető:¹⁶ a Panama-iratok szerint Sigmundur Davíð Gunnlaugsson és felesége több millió dolláros indulótőkével alapítottak céget a Brit Virgin-szigeteken. A botrány kirobbanását követően az ausztrál adóhivatal közölte: több mint 800 lehetséges ügyfelet von vizsgálat alá. Új-Zélandon az adóhatóság szintén azon dolgozik, hogy a részletekkel együtt megtudja, mely adóalanyokat érinthetnek a Mossack Fonseca iroda ügyletei. Nagy-Britanniában David Cameron miniszterelnök keveredett bele a botrányba:¹⁷ elismerte, hogy 2010-ig rendelkezett részvényekkel néhai édesapja offshore befektetési vállalkozásában, és ígéretet tett arra, hogy nyilvánosságra hozza korábbi adóbevallásait.

Kínában cenzúrát vezetett be a kormány a Panama-iratokkal kapcsolatos hírek vonatkozásában, amely azért is osztja meg a nemzetközi közvéleményt, mert a kiszivárogtatott dokumentumok szerint a Mossack Fonseca közreműködésével alapított fiktív, de még aktív üzleti vállalkozások közel egyharmadát az iroda kínai, illetve hongkongi kirendeltségein keresztül jegyezték be.¹⁸ Továbbá az iratok szerint a kínai államelnök sógora, Teng Csia-kuj is rendelkezett több offshore vállalkozással. A listán szerepel az egykori miniszterelnök, Li Peng lánya, a népfront volt országos elnökének, Csia Csin-lingnek az unokája, valamint egy, a korrupciós ügyek miatt éppen életfogytig tartó börtönbüntetését töltő volt csungkingi párttitkárhoz, Po Hszi-lajhoz köthető személy is.

Latin-Amerikában is több ország érintett a Panama-botrányban, de leginkább az argentin és a brazil eset keltett nemzetközi visszhangot. Brazíliában már hosszú hónapok óta folyik a nyomozás az állami olajvállalat, a Petrobras körüli korrupciós ügyek kapcsán, így a Panama-iratok által keltett botrány csak olaj a tűzre: a már vizsgálat alatt álló Eduardo Cunha kongresszusi házelnök mellett több koalíciós és ellenzéki képviselő személye lehet érintett az újabb botrányban. Argentínában pedig Mauricio Macri elnöknek kellett magyarázkodnia egy 2009-ben megszűnt családi offshore vállalkozás miatt.

Nemzetközi hatások

Elemzők szerint a botránynak mindezek ellenére nem lesznek számottevő hatásai a világpolitikában, azt azonban valószínűsítik, hogy új lépések születnek a szakpolitikák nemzetközi harmonizálása érdekében. Ezt igazolja az is, hogy a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) április 13-ára rendkívüli ülést hívott össze, ahol arról tárgyaltak, hogy miként fejleszthetők tovább az adóügyekben való együttműködés egyes területei. A The Economist Intelligence Unit elemzői úgy vélik, hogy a jövőben nagyobb nemzetközi nyomás nehezedik majd az adóparadicsomokra.

---

¹⁵ <http://www.vox.com/2016/4/4/11360290/panama-papers-findings-document-leak-explained/in/11125477>

¹⁶ <http://www.vox.com/2016/4/11/11369400/panama-papers-guide-biggest-findings/in/11125477>

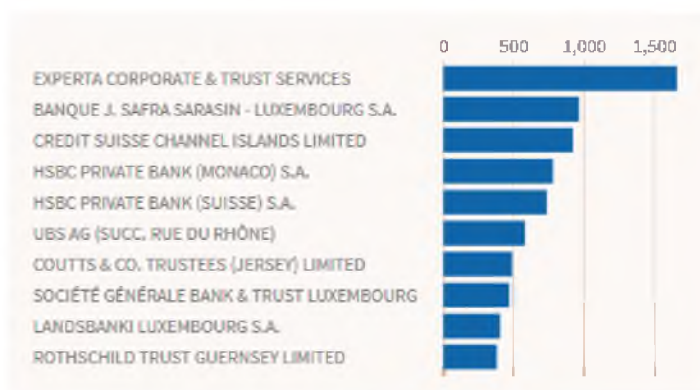
¹⁷ <http://www.origo.hu/nagyvilag/20160407-david-cameron-offshore-bahama-blairmore-mossack-fonseca.html>

¹⁸ <http://magyaridok.hu/kulfold/tevekenysege-jelentos-reszet-kinan-keresztul-bonyolitotta-mossack-fonseca-564847/>

Pénzpiaci elemzők a bankok offshore tevékenységben való részvétele kapcsán arra hívták fel a figyelmet, hogy a szigorúbb felügyelet jótékony hatással lehet az adózással kapcsolatos jogsértések megelőzésére, azonban sem az adómértékek növelése, sem a „túlszabályozás” nem segítené az offshore tevékenység visszaszorításában.¹⁹

The 10 banks that requested the most offshore companies for clients

4. ábra: Az iratok szerint több mint 500 kereskedelmi bank, illetve azok leányvállalatai nyitottak számlákat ügyfeleiknek a Mossack Fonseca közreműködésével. Az offshore cégek legkedveltebb alapítási helyszíne a Brit Virgin-szigetek, Panama és a Bahama-szigetek voltak. (Forrás: ICIJ)

A washingtoni székhelyű, Global Financial Integrity nevű think tank szerint a szabályozási kérdésekben a nagyobb országoknak kellene követendő példát állítaniuk a kis államok elé. Példaként az Egyesült Államokban született szenátusi törvényjavaslatot, az úgynevezett Átláthatósági és Rendészeti Törvényt (Incorporation Transparency and Law Enforcement Assistance Act)²⁰ idézi a kutatóintézet: a jogszabály véget vethetne a külföldi székhelyű cégek által létrehozott vállalatok (ún. „postafiók cégek”) körüli titoktartásnak, ugyanis többek között kötelezővé tenné a vállalat valódi tulajdonosának, illetve irányítójának megnevezését.

A Nemzetközi Valutaalap (IMF) 2016. áprilisi közgyűlésén pedig az európai országok tettek lépéseket az információáramlás érdekében. Wolfgang Schäuble német pénzügyminiszter Washingtonban megállapodott francia, brit, olasz és spanyol kollégájával, hogy egy mintaprojektet dolgoznak ki az automatikus információcseréről. Egy 2014-es megállapodás értelmében ugyanis közel száz ország vállalta a számlákkal kapcsolatos adatok egymás közötti automatikusan megosztását.

Komoly gazdasági következményekkel az elemzők eddig csak Panama kapcsán számoltak: az Oxford Analytics úgy véli, hogy a botrány gazdasági hatása a Mossack Fonseca székhelyéül szolgáló közép-amerikai ország pénzügyi szektorában lesz a leginkább érzékelhető. A Global Financial Integrity felhívta a figyelmet a fejlődő országokat eddig ért károokra is: becsléseik szerint csak 2013-ban 1,1 billió dollár hagyta el ezeket az országokat illegális pénzügyi folyamatokon keresztül, offshore vállalatok közreműködésével.

A szakértők egyelőre nem biztosak abban, hogy a botránynak hosszú távon milyen hatása lesz a közvéleményre, akár a társadalmi megmozdulásra, akár az egyes országokban közelgő választásokra gondolunk.

¹⁹ <http://www.cnbc.com/2016/04/04/what-is-the-impact-of-the-panama-papers-on-global-markets.html>

²⁰ <http://latinvex.com/app/article.aspx?id=2622>

1. AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK

Az offshore-botrány általános hatásai

Az Amerikai Egyesült Államokat mostanáig viszonylag mérsékelten érintette a panamai offshore-botrány. A világ egyelőre értetlenül szemléli, hogy ezidáig egyetlen igazán komoly amerikai név sem merült fel az ügy kapcsán. Éppen ezért sokan úgy vélik, mindez csupán vihar előtti csend. Mindeközben az amerikai Igazságügyi Minisztérium azzal a céllal vizsgálja a kiszivárgott dokumentumokat, hogy bizonyítékokat keressen az amerikai jog alatt lefolytatható eljárásokhoz.²¹²²

Eddig egyetlen amerikai pénzügyi közvetítő neve sem merült fel az ügy kapcsán és ottani bankot sem találunk a tíz legnagyobb érintett pénzintézet között. Ennek ellenére az Amerikai Egyesült Államok a negyedik azon a listán, amely a pénzügyi közvetítők tevékenységét rangsorolja. Mindez valószínűsíti a Mossack Fonseca amerikai kapcsolódási pontjainak későbbi felbukkanását.²³

A globális érintettséghez viszonyítottan csekélyebb volumenű amerikai szál magyarázatát sokan az Egyesült Államok határain belül keresik. Amerikai államok szűk és jól körülhatárolható köre (Nevada, Delaware és Wyoming) ugyanis a legalapvetőbb információk közzététele nélkül is lehetővé tesz cégalapítást, ezzel pedig ugyanazt a diszkréciót és jogi háttérrel képesek biztosítani, mint Panama.²⁴²⁵

Az amerikai előválasztások

A sarkalatos április 19-i New York-i előválasztást megelőzően, csütörtökön tartotta a Demokrata Párt előválasztási vitáját Brooklynban. A korábbi demokrata viták közül a New York-i bizonyult az egyik legindulatosabbnak: a két jelölt sokszor a moderátort figyelmen kívül hagyva, egymás szavába vágva reagált a másik üzenetére.²⁶

Bernie Sanders többfrontos támadást intézett Hillary Clinton ellen, megkérdőjelezve az aspiráns Wall Street-től való függetlenségét és józan ítélőképességét. Clinton az este során nagyobb hangsúlyt fektetett saját és Obama elnök érdemeinek kiemelésére, mint ellenfelének támadására. Megjegyezte, hogy Sandersnél több szavazatot gyűjtött országos kampánya során, ami azt bizonyítja, hogy kettejük közül ő az az aspiráns, aki a jelöltség megszerzése esetén bármelyik republikánus elnökjelöltet le tudja majd győzni. A két fél véleménye élesen eltért Izrael és Palesztina konfliktusának rendezésével kapcsolatban. Sanders az izraeli fél irányába tanúsított részrehajló magatartással vádolta Clintont a béketárgyalások közvetítése során.²⁷

---

²¹ http://www.upi.com/Top_News/US/2016/04/05/Justice-Department-reviewing-leaked-Panama-Papers/8951459858312/

²² <http://www.wsj.com/articles/justice-department-reviewing-panama-documents-for-potential-evidence-of-corruption-1459791029>

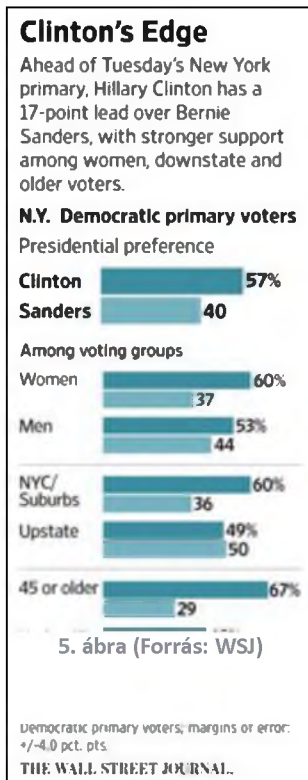
²³ <http://blogs.wsj.com/moneybeat/2016/04/04/the-panama-papers-the-mysterious-u-s-connection/>

²⁴ <http://www.equaltimes.org/the-panama-papers-impact-in-the?lang=en#VxSVdVSUMUJ>

²⁵ <https://www.myusacorporation.com/articles/delaware-vs-nevada-vs-wyoming>

²⁶ <http://www.wsj.com/articles/bernie-sanders-playing-catch-up-courts-black-voters-in-new-york-primary-1460676237>

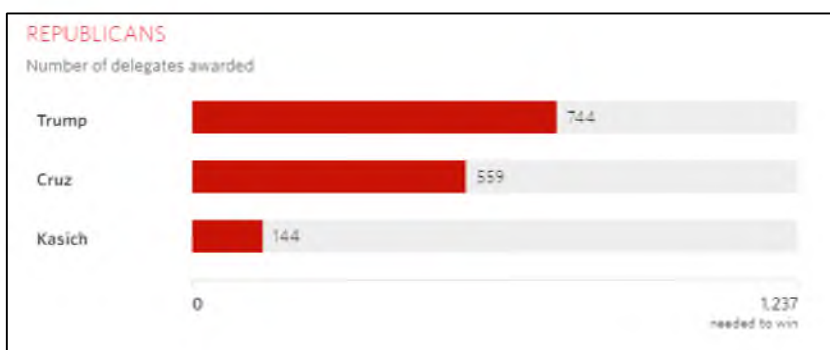
²⁷ <http://www.wsj.com/articles/bernie-sanders-playing-catch-up-courts-black-voters-in-new-york-primary-1460676237>

A sorsdöntő előválasztás előtt a felmérések alapján Clinton 17 %-kal vezetett vetélytársa előtt az összes demokrata szavazó körében. Sanders egyedül a 45 év alattiak körében vezet szignifikánsan Clinton előtt.

Bernie Sanders a New York-i előválasztás előtt 4 nappal a Vatikánba látogatott annak reményében, hogy Ferenc pápa támogatását elnyerve Clinton fölé tud kerekedni a kiemelt jelentőségű New York-i szavazáson. Sanders egy Vatikán által szponzorált, gazdasági és társadalmi kérdésekkel foglalkozó konferencián vett részt. Látogatásával a katolikus szavazók szimpátiáját kívánta elnyerni, ugyanis a katolikus szavazók számítanak a legbizonytalanabb rétegnek: 1972 óta az az elnökjelölt nyerte a választást, akinek sikerült maga mögé állítani a katolikus szavazótábor többségét. Ferenc pápa népszerűségét bizonyítják azok a felmérések, amelyek szerint 10 megkérdezett közül 9 szimpatizál a Szentatyával. A Pew Kutatóintézet januári kutatása alapján Clintont a katolikus választók 69%-a tartaná jó elnöknek, míg Sanderst csupán 46 %-uk.^{28,29}

Egy Sandershez hasonló progresszív elnökaspiráns vatikáni látogatása amúgy elképzelhetetlen lett volna, azonban Ferenc pápa és Sanders jövedelem-egyenlőtlenséggel, környezetvédelemmel és menekültválsággal kapcsolatos elvei közel állnak egymáshoz.³⁰

6. ábra (Forrás: WSJ)

A New York-i előválasztás közeledtével és a városbeli Trump-előny egyértelmű kirajzolódásával a Republikánus Párt megosztottabb, mint valaha. A republikánus szavazók és pártvezetők országsszerte egyre politizáltabbá válnak Trumpgal kapcsolatos nézeteiket és a júliusi nemzeti jelölőgyűlést illetően. A

közvélemény kutatások alapján John Kasich áll a második helyen, míg Ted Cruz a legkevésbé népszerű republikánus aspiráns. Cruz hétfőn és kedden Marylandben és Pennsylvaniában folytatja kampányát. A New York-i előválasztásra április 19-én kerül sor.³¹

A Panama-iratok hatása a 2016-os amerikai elnökválasztási kampányra

A panamai offshore-botrányt a 2016-os amerikai elnökválasztás kontextusába helyezve jól látható, hogy a kényes ügy Bernie Sandersnek adhat hatalmas lökést a Hillary Clintonnal fej-fej mellett haladó küzdelmében. Sanders attitűdje, amellyel de facto az ország leggazdagabb 1 %-ával helyezkedik szembe – akik szerinte megvásárolják a választást és olyan törvényeket visznek

28 http://www.nytimes.com/2016/04/16/us/politics/bernie-sanders-vatican.html?_r=0

29 <http://www.theguardian.com/us-news/2016/apr/15/bernie-sanders-vatican-visit-pope-francis-catholic-vote>

30 http://www.nytimes.com/2016/04/16/us/politics/bernie-sanders-vatican.html?_r=0

31 <http://www.wsj.com/articles/as-donald-trump-storms-new-york-his-party-remains-split-1460937215>

keresztül a jogalkotáson, amelyek önös érdekeiket szolgálják – a botrány kirobbanásával igazolódni látszik, míg riválisa, Hillary Clinton komoly bukással nézhet farkasszemet az ügy továbbgyűrűzésével.³²

Annak ellenére, hogy a Panama-iratok felderítése során egyelőre egyetlen ismert amerikai állampolgár neve sem merült fel konkrétan, a botrány kritikus pontja lehet a 2016-os amerikai elnökválasztásnak, és különösen igaz ez a demokrata oldalra, ahol az ügy az egyébként is viták keretében álló szabadkereskedelmi megállapodások kérdését veti fel újra.³³

Bernie Sanders 2011-ben, a Panama és az Amerikai Egyesült Államok között létrejött szabadkereskedelmi megállapodás szenátusi vitája során mintha megjósolta volna a botrány későbbi kirobbanását. Akkori beszédében - éles előrelátással - egy hasonló skandalum kirobbanásának veszélyére figyelmeztetett, amikor azt mondta „*Panama világszörny, ha arra kerül sor, hogy módos amerikai magánszemélyek és vállalatok adóelkerülés reményében rejtsek vagyonaikat offshore adóparadicsomba, és az országgal kötendő szabadkereskedelmi megállapodás ezt a helyzetet csak ronthatja*”. Az egyezmény Barack Obama elnök és akkori külügyminisztere, Hillary Clinton erős támogatása mellett került elfogadásra. Clinton ugyan a 2008-as választási kampány során Obamával szemben még ellenezte a megállapodást, külügyminiszterként azonban már támogatta azt.³⁴ Sokan éppen azt tartják a felháborodás valódi tárgyának, hogy a megállapodás elfogadásának is köszönhetően olyan jogszabályi környezet alakult ki, amely az ügyleteket legitimálta, emiatt pedig látszólag semmi illegális nem történt.³⁵

Annak ellenére, hogy ismert amerikai politikusok nevének felszínre kerülése egyelőre még várat magára, magánszemélyek érintettsége a korrupcióban szinte bizonyos. Ezáltal pedig a politikusok is elkerülhetetlenül cinkostársakká válhatnak, ha másképpen nem, akkor a kampányaikhoz éveken át elfogadott adományokon keresztül, ami miatt folyamatosan érdekeltek maradhattak az adóparadicsomok fenntartásában. Eddig valamennyi választási kampány kegyesen átsiklott az adózási kiskapuk bezárása felett folytatott vitákon, ami idén várhatóan megváltozik majd, nem utolsósorban azért, mert a jelöltek egyike már évekkal ezelőtt előre vetítette a jelenleg kialakult helyzet bekövetkeztét és figyelmeztetett arra.³⁶

Sanders határozottan kijelentette, hogy elnökké választása esetén hat hónapon belül felmondja a Panamával kötött szabadkereskedelmi megállapodást, valamint hogy kormánya azonnali vizsgálatot indít majd az Amerikai Egyesült Államok azon bankjaival, vállalataival és vagyonos magánszemélyeivel szemben, akik a közép-amerikai országba rejtették pénzüket azért, hogy kibújjanak adókötelezettségeik alól.³⁷

A demokraták eddig esélyesebbnek tűnő aspiránsa és egykori elnök férje, Bill Clinton az 1970-es évek óta aktív szereplői az amerikai közéletnek, így kevésbé meglepő, hogy bár maguk közvetlenül nem szerepelnek a Mossack Fonseca-tól kiszivárgott iratokban, mégis számos szál köti őket olyan családokhoz, akik az ominózus ügyvédi iroda ügyfelei lehettek.³⁸

---

³² <http://www.equaltimes.org/the-panama-papers-impact-in-the?lang=en#VxSVdVSUMUJ>

³³ <http://www.theguardian.com/news/commentisfree/2016/apr/05/panama-papers-us-presidential-election>

³⁴ <http://www.politico.com/blogs/2016-dem-primary-live-updates-and-results/2016/04/panama-papers-bernie-sanders-hillary-clinton-221592>

³⁵ <http://www.theguardian.com/news/commentisfree/2016/apr/05/panama-papers-us-presidential-election>

³⁶ <http://www.theguardian.com/news/commentisfree/2016/apr/05/panama-papers-us-presidential-election>

³⁷ <http://www.politico.com/blogs/2016-dem-primary-live-updates-and-results/2016/04/panama-papers-bernie-sanders-hillary-clinton-221592>

³⁸ <http://www.mcclatchydc.com/news/politics-government/election/article72215012.html>

Köztük van Gabrielle Fialkoff, Hillary Clinton Bill de Blasio által vezetett 2000-es szenátusi kampányának pénzügyi vezetője, jelenleg pedig a New York-i polgármester tanácsadója, aki a demokrata kampányok és a Clinton Alapítvány rendszeres támogatója. Érintett Frank Giustra kanadai bányamágnás is, akinek magángépén Hillary Clinton már körbeutazta a földet, és aki éppen azt követően kapott engedélyt arra, hogy uránfeltárási, beruházási és ezekhez kapcsolódó egyéb tevékenységeket végezzen Kazahsztánban és Kirgizisztánban, hogy támogatta a Clinton Alapítványt és az egykori elnök társaságában látogatott a kaukázusi országokba. A botrányban érintett a Chagoury család is, amelynek tagjai 1 milliárd dollárral támogatták a Clinton Global Initiative projektjeit; de szerepel a listán a kínai milliárdos, Ng Lap Seng is, aki a Bill Clinton elnöksége alatt kirobban demokrata adománygyűjtési botrány központi figurája volt. A panamai ügyvédi iroda ügyfele volt Marc Rich milliárdos üzletember is, aki ellen nemzetközi elfogatóparancs volt érvényben, amikor Bill Clinton elnökségének utolsó óráiban kegyelmet kapott. Ő maga ugyan nem szerepel a Panama-listán, cége azonban igen. A Clinton család számára kellemetlen az is, hogy a közkézen forgó listán szerepel a vejük, Marc Mezvinsky társalapításában létrejött alapkezelő is.³⁹

A Panama-botrány amerikai elnökválasztási kampányra gyakorolt hatását vizsgálva tehát úgy tűnik, hogy Hillary Clintonra nehezedik a legnagyobb nyomás. Ő az, aki egyfelől megtestesíti az amerikai közvélemény szemében az ügyben érintett társadalmi elitet, másfelől – Sandersszel szemben – erőteljesen támogatta a Panamai Szabadkereskedelmi Megállapodás elfogadását, ami szigorúan megkötötte a kormány kezét abban, hogy lecsapjon a vitatott tevékenységekre. Ha Clinton személye érintetlen marad is az adóelkerülés ügyében, az tény, hogy az egyezmény támogatása miatt a visszaéléseknek teret engedő rendszer aktív részese volt, amiért felelősséggel tartozik a társadalom felé.⁴⁰

A botrányal azonban nem csupán jelöltek, hanem ideológiák is ütköznek. A Clinton által előszeretettel hangoztatott globalizációnak is köszönhető, hogy a társadalom leggazdagabb rétege kihasználhatta a rendszert, míg a Clintonnal azonosított politikai elit csendben végignézte ezt.⁴¹ Lee Miringoff, a Marist Institute for Public Opinion in New York vezetője szerint a botrány ismét Hillary Clinton nagytőkéhez fűződő szoros viszonyára irányíthatja a figyelmet, amiből Bernie Sanders előnyt kovácsolhat magának.⁴²

---

³⁹ <http://www.mcclatchydc.com/news/politics-government/election/article72215012.html>

⁴⁰ <http://www.independent.co.uk/voices/the-panama-papers-could-hand-bernie-sanders-the-keys-to-the-white-house-a6969481.html>

⁴¹ <http://www.independent.co.uk/voices/the-panama-papers-could-hand-bernie-sanders-the-keys-to-the-white-house-a6969481.html>

⁴² <http://maristpoll.marist.edu>

2. FRANCIAORSZÁG

A botrány gazdasági hatásai

A közép-amerikai Panamában bejegyzett offshore cégekkel kapcsolatos botrány Franciaországot sem kerülte el. A Panama-iratok, amelyek 1977 és 2015 között zajlott offshore ügyleteket mutatnak be, szép számmal tartalmaznak információkat olyan francia politikusokról, közszereplőkről és nagyvállalati vezetőkről, akik szerették volna elkerülni az adófizetési kötelezettséget és ebben - mint most kiderült - francia bankok is segítségükre voltak.⁴³

A kialakult helyzetre való tekintettel Michel Sapin francia pénzügyminiszter két nappal a botrány kirobbanása után bejelentette, hogy Franciaország felkéri a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezetet, az OECD-t, hogy adózási kérdésekben nem együttműködő országnak nyilvánítsa Panamát. Itt érdemes megemlíteni, hogy 2012. január 1-jén Franciaország kérésére vették le a szankciós listáról Panamát, miután az ország hatóságai aláírták az adóelkerülés elleni küzdelemről szóló egyezményt.

Michel Sapin az Europe1 rádióknak adott interjújában arról beszélt, hogy *"...az OECD-tagországoknak közösen kell Franciaországhoz hasonló döntést hozniuk, hiszen közös fellépés esetén Panama nem tud megfélemlíteni senkit."* A pénzügyminiszter véleménye szerint *"...sajnos be kell látnunk, hogy (Panama) 2012 óta egyáltalán nem fejlődött. 2015 végén a panamai kormány bejelentette, hogy új reformokat fognak bevezetni, ehhez képest néhány héttel később láthatjuk, hogy mindez hazugság volt."*

Panama a fentiekre válaszul Franciaországgal szemben gazdasági szankciókat helyezett kilátásba, de Michel Sapin szerint Franciaország *"nem ijedt meg"*.⁴⁴

Ángel Gurría, az OECD főtitkára a témával kapcsolatban úgy nyilatkozott a CNN-nek, hogy sajnos Panama nem részese a pénzügyi információk államközi cseréjéről kötött egyezménynek. Az OECD főtitkára kiemelte, hogy a botrány miatt a közép-amerikai országnak változtatnia kell hozzáállásán, vagyis 2017-2018-ra a szervezet szeretné elérni, hogy amennyiben valaki számlát nyit egy panamai pénzintézetnél, akkor arról a számlatulajdonos állampolgársága szerinti adóhatóság automatikus értesítést kapjon. A főtitkár véleménye szerint a 21. században elképzelhetetlen, hogy egy ország vezetésének ne legyenek pontos információi a pénzintézetekben vezetett számlák tulajdonosairól.⁴⁵

Mindeközben Juan Carlos Varela panamai elnök bejelentette, hogy országa nemzetközi szakértőkből álló, a jelenlegi legjobb pénzügyi gyakorlatokat vizsgáló bizottságot hoz létre. A bizottság feladata lesz, hogy olyan intézkedéseket javasoljon a kormánynak, melyeknek köszönhetően a jövőben Panama pénzügyi és jogi rendszere átláthatóbb lesz.

---

⁴³ <http://premium.lefigaro.fr/international/2016/04/03/01003-20160403ARTFIG00197-une-fuite-massive-de-documents-revele-les-avoids-de-personnalites-dans-des-paradis-fiscaux.php>

⁴⁴ <http://www.europe1.fr/politique/fraude-fiscale-au-panama-ca-ne-peut-plus-durer-previent-michel-sapin-2712664>

⁴⁵ <http://edition.cnn.com/videos/business/2016/04/04/angel-gurria-oecd-panama-papers-intv-gmb.cnn>

Nem sokkal a botrány kirobbanását követően Ángel Gurría OECD főtitkár bejelentette, hogy Panama mostantól elfogadja a pénzügyi információk automatikus cseréjéről szóló megállapodást. Az OECD-tagállamok által 2014-ben, Berlinben aláírt megállapodás értelmében az illetékes hatóságok automatikusan hozzáférhetnek azokhoz az adatokhoz, amelyek állampolgáraik és az általuk létrehozott vállalkozások, alapítványok más országokban felhalmozott vagyonával kapcsolatosak.

Botrány a Société Générale-n l

A P n z gyi és adózási bűncselekmények felderítés rt felelős központi szervezet (l'Office central de lutte contre les infractions financi res et fiscales) házkutatást tartott az egyik legnagyobb francia bank, a Société Générale párizsi székházában. A panamai offshore-botrányban ugyanis nyilvánosságra került, hogy a Mossack Fonseca közreműködésével közel ezer offshore céget alapított a francia pénzintézet (az erre vonatkozó adatok a 7.  br n láthatók).

A párizsi  gy szs g súlyos ad csal sb l származó pénzmosás gyanúja miatt indított eljárást a Société Générale ellen. A francia bank azonban azt állítja, hogy a korábban alapított vállalatok közül ma már csak néhány működik és azokat is "*teljesen átláthatóan*" irányítják.

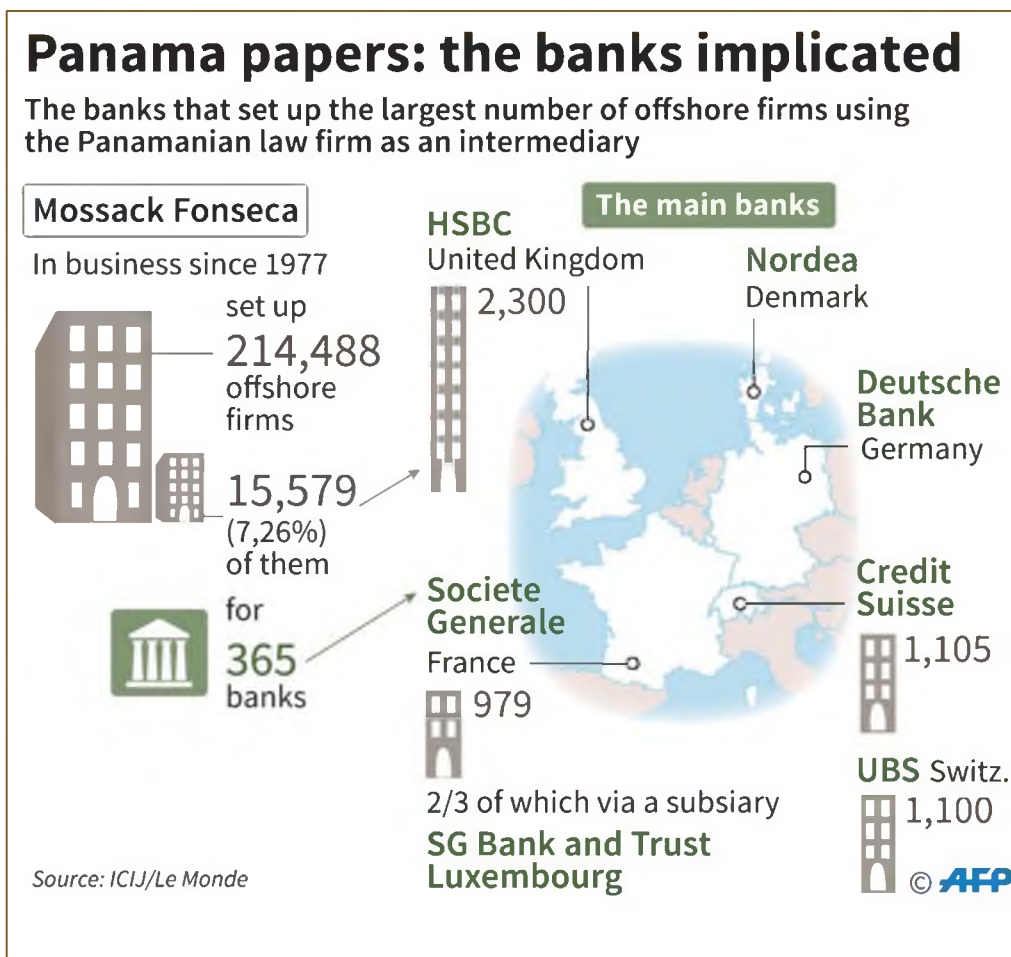
A 7.  br n jól látható, hogy a HSBC, az UBS és a Crédit Suisse után a Société Générale a negyedik olyan bank, amely a legtöbb offshore céget alapította a panamai Mossack Fonseca  gyv di irodán keresztül.

Az  gy pikantériája, hogy 2012-ben Frédéric Oud a, a Société Générale igazgatója a szenátori vizsgálóbizottság előtt eskü alatt vallotta, hogy a bank már felszámolta érdekeltségeit azokban az adóparadicsomokban, amelyek akkor az adóügyekben nem együttműködő országok listáján szerepeltek. Éppen ezért kezdeményezte nemrég Philippe Dominati szenátor, hogy az  gy újabb fejleményekre való tekintettel ismét hallgassa meg Frédéric Oud at a bizottság.

A Francia Bankfelügyelet a panamai offshore-botrány kirobbanása után minden francia kereskedelmi banktól kiegészítő információkat k rt az adóparadicsomokban folytatott múltbeli és jelenlegi tevékenységeikről.⁴⁶

---

⁴⁶ <http://www.lesechos.fr/finance-marches/banque-assurances/021830124294-panama-papers-le-siege-de-la-societe-generale-perquisitionne-1212732.php>

7. ábra (Forrás: <http://omanobserver.com/iceland-premier-resigns-in-panama-papers-scandal/>)

A botrány által keltett politikai viharok és a felmerült javaslatok

A panamai offshore-botrány kirobbanásában a Le Monde francia napilap is tevékeny részt vállalt az összesen 108 sajtóorgánum mellett, amelyek a világ 76 országában azon dolgoztak, hogy fény derüljön az eddigi legnagyobb adócsalási botrányra. A Panama-iratok tanúsága szerint Franciaországban is több politikus, sőt politikai párt és más közszereplő lehet érintett az ügyben.

A szélsőjobboldali Nemzeti Front érintettsége

A Le Monde információi szerint a panamai offshore-botrányban a francia Nemzeti Front elnöke, Marine Le Pen és hozzá közel álló személyek is érintettek lehetnek.

A Mossack Fonseca panamai ügyvédi irodától kiszivárogtatott információk szerint a pártvezető körül „szofisztikált offshore rendszer” épült ki, melynek Hongkongban, Szingapúrban, a Brit Virgin-szigeteken és Panamában voltak érdekeltségei. A rendszert arra használták, hogy fiktív cégek és hamis számlák segítségével franciaországi pénzeket vigyenek az előbbi helyszínekre a pénzmosás ellen küzdő hatóságok megkerülésének szándékával.

Az offshore-rendszer középpontjában Frédéric Chatillon állt, akit régi, még a Panthéon-Assas Egyetem jogi karán kötött barátság fűz Marine Le Penhez. Az üzletember cége, a Riwal lett a Nemzeti Front 2012-es választási kampányának kizárólagos kommunikációs szolgáltatója. A most nyilvánosságra került információk szerint Frédéric Chatillon - Nicolas Crochet könyvvizsgáló

segítségével - a választások után 316 ezer eurót vitt ki Franciaországból Szingapúrba, ahol barátja, Pascal Xatart segítségével fektette be az összeget a pénz eredetének igazolása nélkül. Meglehetősen bonyolult pénzügyi rendszer épült ki ebben az időben a Hongkongban bejegyzett, Time Dragon nevű fiktív cég megvásárlásával, melynek anyavállalatát szintén a panamai Mossack Fonseca ügyvédi iroda jegyezte be.

Frédéric Chatillon már jelezte a sajtónak, hogy nyilvánosságra bocsátja a dokumentumokat azért, hogy igazolja azok törvényességét. A szélsőjobboldali Nemzeti Front pedig külön közleményt adott ki, melyben tagadja, hogy bármi köze lenne az offshore-botránnyhoz.^{47,48}

Dominique Strauss-Kahn vállalatainak érintettsége

A Nemzetközi Valutaalap korábbi vezetője által 2013 szeptembere és 2014 októbere között elnökölt társaság, a luxemburgi Leyne Strauss-Kahn & Partners (LSK) leányvállalata, az Assya Asset Management Luxembourg (AAML) összesen 31 fiktív vállalatbejegyzéshez segítette hozzá ügyfeleit a közép-amerikai adóparadicsomban.⁴⁹

A Thierry Leyne által alapított LSK befektetési alap számos tehetős francia és ázsiai állampolgárnak segített Svájcban, Luxemburgban, Panamában és Hongkongban bankszámlákat nyitni a tulajdonosok személyazonosságának titokban tartásával.

A párizsi ügyészség vizsgálatot rendelt el hűtlen kezelés, szervezett csalás és bizalommal való visszaélés ügyében az LSK vállalattal szemben, de nemcsak a Dominique Strauss-Kahn által elnökölt időszakot vizsgálják, hanem egészen 2007-ig visszamenőlegátvilágítják a cég tevékenységét. A Nemzetközi Valutaalap korábbi vezetője természetesen mindent tagad, elmondása szerint az igazgatótanács elnökeként nem vett részt a befektetési alap napi irányításában, még kevésbé annak vagyongazdálkodási tevékenységében.⁵⁰

Érdekes "vonulata" még az ügynek, hogy a társaság 2014 decemberében csődöt jelentett néhány héttel azután, hogy alapító tulajdonosa, Thierry Leyne Tel Avivban öngyilkos lett.⁵¹

Jérôme Cahuzac, Patrick Balkany és Jean-Noël Guérini politikusok érintettsége

A költségvetésért felelős korábbi miniszterről, **Jérôme Cahuzac**ról 2013 áprilisában derült ki, hogy körülbelül 20 éve rendelkezik bankszámlával a panamai adóparadicsomban, ahová 600 000 eurót menekített ki. A Panama-iratok szerint egy seychelles-szigeteki cég tulajdonosa volt, de ezt két másik offshore céggel fedte el, melyek megalapításában a Mossack Fonseca ügyvédi iroda volt segítségére. Az ügy pikantériája, hogy a politikus ekkoriban a pénzügyi csalás elleni küzdelemért és az adóelkerülések felderítéséért is felelős volt a kormányban, ezért az eset napvilágra kerülése után le kellett mondania tisztségéről.

Patrick Balkanynak, a Párizs melletti Levallois-Perret város polgármesterének neve is felmerült a botránnyban érintettek között. Az adóhatóságok ugyanis már két éve vizsgálódnak a politikus és

---

⁴⁷ http://abonnes.lemonde.fr/panama-papers/article/2016/04/05/panama-papers-comment-des-proches-de-marine-le-pen-ont-exfiltre-de-l-argent-de-france_4895769_4890278.html

⁴⁸ <http://www.france24.com/en/20160405-france-panama-papers-le-pen-entourage-chatillon-crochet>

⁴⁹ <http://www.france24.com/fr/20160406-panama-papers-lsk-societe-dsk-offshore-justice-plainte>

⁵⁰ http://abonnes.lemonde.fr/evasion-fiscale/article/2016/04/06/le-business-offshore-de-lsk-l-ex-fonds-d-investissement-de-strauss-kahn_4896612_4862750.html

⁵¹ <http://www.france24.com/fr/20160406-panama-papers-lsk-societe-dsk-offshore-justice-plainte>

felesége Marrakechben található villája után. Saját bevallásuk szerint „csak bérelni szokták az épületet”, most viszont úgy tűnik, hogy egy offshore vállalaton keresztül megforgatott pénzösszeget fektettek a Dar Gyucy villába.

Jean-Noël Guérini, Bouches-du-Rhône megye tanácsának szocialista exelnökét már korábban is sikkasztással és pénzmosással vádolták. A most megjelent új információk szerint bátyja, Alexandre Guérini jogosulatlanul jutott öccse révén állami megbízásokhoz különféle ingatlanprojektekben és a hulladékkezelés területén. A Guérini név ugyan nem jelenik meg a Panama-iratokban, viszont az általuk tulajdonolt vállalatok vezetőinek neve igen, így minden bizonnyal nekik is közük volt az adóelkerüléshez.⁵²

A botrány társadalmi megítélése

Franciaországban a politikai és az üzleti elit kevésbé volt érintett a Panama-iratok napvilágra kerülésével kirobbant botrányban, mint például Nagy-Britanniában, Kínában, Izlandon vagy Oroszországban. A Jérôme Cahuzac, Patrick Balkany, Marine Le Pen és Jean-Noël Guérini környezetében történt eseteken kívül más magas rangú politikus vagy üzletember neve nem fordult elő a Panama-iratokban.

A Le Monde francia napilap azonban felhívja a figyelmet arra, hogy a néhány ismert közéleti személyiségen túl több ezer francia neve szerepel a dokumentumokban, 95%-uk „egyszerű átlagember”, orvos, ügyvéd, kereskedő, s nagy részük nem is túl vagyonos. Az iratokból az is kiderül, hogy az érintettek más és más okból választották az offshore vállalatok szolgáltatásait. Nagyrésztük így próbálta meg kikerülni az örökösödési adót, egyesek pedig így próbálták meg vállalatukkal betörni a nemzetközi – főként ázsiai – piacokra.⁵³

A tény, hogy most nem kerültek napvilágra a francia elit „adóoptimalizálási törekvései”, természetesen még nem jelenti azt, hogy senki sem rejti el offshore cégekbe vagyonát. A Le Monde elemzése szerint majdnem 150, az ügyben érintett Mossack Fonsecahoz hasonló profilú ügyvédi iroda működik szerte a világban. A különbség annyi, hogy az általuk létrehozott offshore vállalatok nem Panamában, hanem más országokban, például a Virgin-szigeteken vannak bejegyezve. Az előbbieken alapján jó okkal feltételezhető, hogy a francia elit más közvetítőirodákat használ vagyonának eltitkolásához, ráadásul az egyes személyek számára sok esetben alapítványokat hoztak létre, ami miatt nehezen lehet fényt deríteni a pénzügyi alap végső kezdeményezettjére. Emellett sok vállalat esetében fedőneveket is használnak a közvetítő irodák, tökéletesen elrejtve így a tulajdonosok személyazonosságát.⁵⁴

---

⁵² http://www.lemonde.fr/panama-papers/article/2016/04/05/balkany-cahuzac-guerini-les-affaires-francaises-passent-par-le-panama_4896207_4890278.html#xi5FSDECuSYu5oVs.99

⁵³ http://abonnes.lemonde.fr/panama-papers/article/2016/04/06/ces-francais-moyens-qui-ont-un-pied-dans-les-paradis-fiscaux_4896609_4890278.html

⁵⁴ Le Monde: 2016. április 7.

Franciaországban a sajtóorgánumok szinte mindenre kiterjedően bemutatták a panamai offshore-botrány részleteit, de nem lehet beszámolni arról, hogy az ügyel kapcsolatban társadalmi érdekcsoportok nyilvánosan véleményyt nyilvánítottak volna.

Eddig egyedül a 2016. március 31-én megalakult „Nuit Debout” által szervezett megmozdulás résztvevői fejezték ki nemtetszésüket a botrányval kapcsolatban. A főként fiatalokból szervezett csoportosulás kezdetben a munka törvénykönyvének reformja ellen tüntetett, de a tiltakozók az idő előrehaladtával a demokrácia, az átláthatóság és a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése mellett is szót emeltek, ami kellő alapot biztosított a Panama-iratokban foglaltak elleni tiltakozáshoz. A főként baloldaliakból álló

8. ábra: A megrongált Société Générale bankfiók

tömörülés az iratok nyilvánosságra kerülése után nem kímélte a Place de la République közelében található bankokat sem. Az ott lévő pénzügyi intézmények fiókjainak ablakait megpróbálták bet rni és a bankautomat kat is megrongálták, a „népharag” nyomait – amint arról a mellékelt fotók tanúskodnak - leginkább a botrányban érintett Société Générale bankfi kjai viselik magukon.

9.  bra: A megrongált Société Générale bankfiók

3. NAGY-BRITANNIA

A botrány gazdasági hatásai és a felmerült javaslatok

Az április elején kirobbant panamai offshore-botrány Nagy-Britanniát is komolyan érintette. A Panama-iratok nyilvánosságra kerülésekor még David Cameron miniszterelnök neve is felmerült, aki végül sikeresen tisztázta magát. Ugyanakkor a londoni City több bankja, így a HSBC több ezer, a Coutts és a Barclays pedig több száz offshore vállalat alapításában segített ügyfeleinek a panamai Mossack Fonseca ügyvédi irodán keresztül.

A brit miniszterelnök a helyzetre reagálva bejelentette, hogy a botrány Nagy-Britanniát érintő részleteinek mihamarabbi felderítése érdekében vizsgálóbizottság felállítását javasolja. A bizottság feladata az lesz, hogy felderítse, mely brit vállalatok és magánszemélyek alapítottak jövedelmük eltitkolására offshore vállalatokat a Mossack Fonseca ügyvédi irodán keresztül.

David Cameron törvényjavaslatot is tervez benyújtani azzal a céllal, hogy a jövőben bűncselekménynek minősüljön az, ha egy vállalat alkalmazottai adóelkerülésre biztatják vagy abban támogatják ügyfeleiket. A javasolt törvény célja, hogy ezt a gyakorlatot megszüntesse.⁵⁵

Nagy-Britannia miniszterelnöke sikerként könyvelte el, hogy hivatali ideje alatt csaknem 2 milliárd fontnyi olyan adó folyt be a költségvetésbe, amit eredetileg offshore vállalatokon keresztül szerettek volna elcsalni. A kormányfő konkrét neveket nem említett, így egyelőre nem tudni, hogy pontosan mely cégek szerették volna bevételeiket „adóoptimalizált” módon felvenni, de júniusban nyilvánosságra hozzák majd a listát. A kormány további 10 millió fonttal támogatja az adócsalásokat feltáró szervezet munkáját.⁵⁶

A londoni City bankjainak érintettsége: HSBC, Coutts, Barclays

A nemzetközi újságírócsapat munkájának eredményeként kiderült, hogy a HSBC bank csaknem 2300 offshore vállalat alapításában segítette ügyfeleit. A legtöbb offshore vállalatot a 10. ábrán szereplő bankok segítségével alapították. A top 10-es lista negyedik és ötödik helyén szerepel az HSBC svájci és Monaco-i leányvállalata is, melyek egyenként több mint 700 offshore céget hoztak létre.

A Coutts közvetítésével 500, míg a Barclays közreműködésével csaknem 300 panamai offshore céget hoztak létre, ezzel segítve tehetős ügyfeleik adóelkerülését.

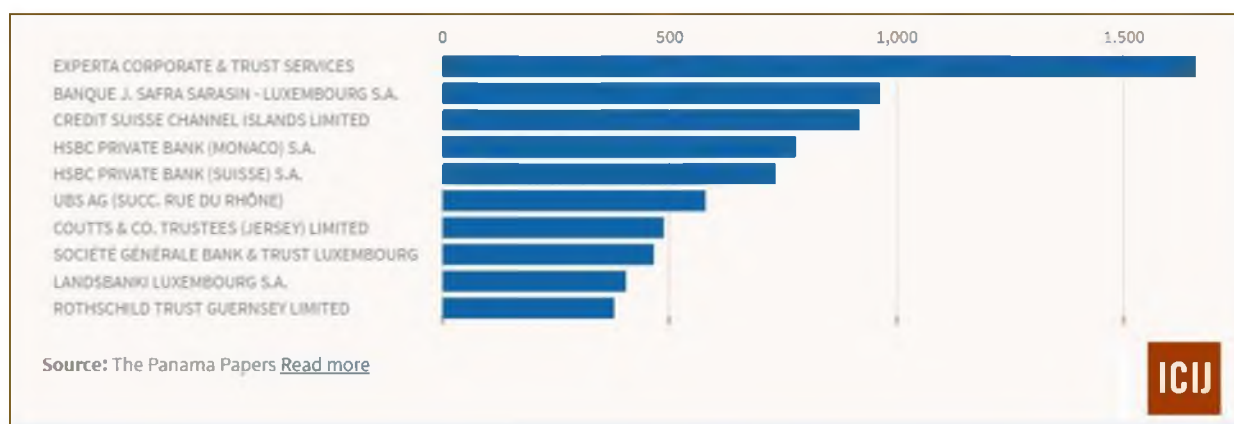
A HSBC aktivitása különösen „szembetűnő”, hiszen a Panama-iratokban összesen 15 600 olyan fedővállalat adatai szerepelnek, melyeket a bankok kifejezetten azért hoztak létre ügyfeleik számára, hogy vagyonukat eltitkolják és így mentesüljenek adófizetési kötelezettségeik alól. Így elmondható, hogy a mostani botrányban érintett offshore cégek több mint 15%-át az ő támogatásukkal alapították, közöttük olyan kétes hírű személyek számára is, mint Rami Makhlouf, Bassár el-Aszad szír elnök unokatestvére. Rami Makhlouf számláját az amerikai hatóságok már

---

⁵⁵ http://www.nytimes.com/2016/04/11/world/europe/david-cameron-panama-papers-tax-return.html?_r=0

⁵⁶ <http://uk.businessinsider.com/r-uk-pm-releases-tax-records-after-panama-papers-storm-2016-4?r=US&IR=T>

2008-ban befagyasztották, de a most napvilágra került levelezésekből kiderül, hogy a HSBC és a Mossack Fonseca ezt követően is kapcsolatban állt a szír üzletemberrel.⁵⁷

10. ábra A cégalapításban "élenjáró" 10 pénzintézet (Forrás:

<https://panamapapers.icij.org/graphs/>)

A HSBC neve nem először kerül szóba offshore vállalatokhoz kapcsolódó botrányokban. 2012-ben a bankot 1,92 milliárd dollárra büntették a mexikói drokartell pénzeinek tisztára mosása miatt. A 2015-ös Swiss Leaks botrány főszereplői között is szerepelt a bank, amikor kiderült, hogy nagyságrendileg 119 milliárd dollár tisztára mosásában segédkezett. A botrány után a bank ellen több országban is nyomozás indult is.⁵⁸

A HSBC most tagadja a vádakat. A bank által kiadott sajtóközlemény szerint az intézet belső szabályozása kimondja, hogy egy offshore számla csak akkor maradhat aktív, ha annak tulajdonosát kellő mértékben átvizsgálták.

A Royal Bank of Scotland által tulajdonolt Coutts pénzintézet 487 offshore vállalatot hozott létre, de a Coutts vezetőinek hivatalos állásfoglalása szerint ebben semmi törvénytelen nincs, ugyanis a létrehozott vállalatok megfelelnek a legmagasabb szintű szabályozási követelményeknek.⁵⁹

A botrány által keltett politikai viharok

A Panama-iratok nyilvánosságra kerülésekor felmerült a brit miniszterelnök, David Cameron neve is. A dokumentumokban található információk alapján a miniszterelnök édesapja, Ian Cameron társalapítója és társigazgatója volt egy olyan offshore vállalatnak, a Blairmore Holdings-nak, amelyet a Mossack Fonseca ügyvédi iroda közreműködésével alapítottak 1982-ben.

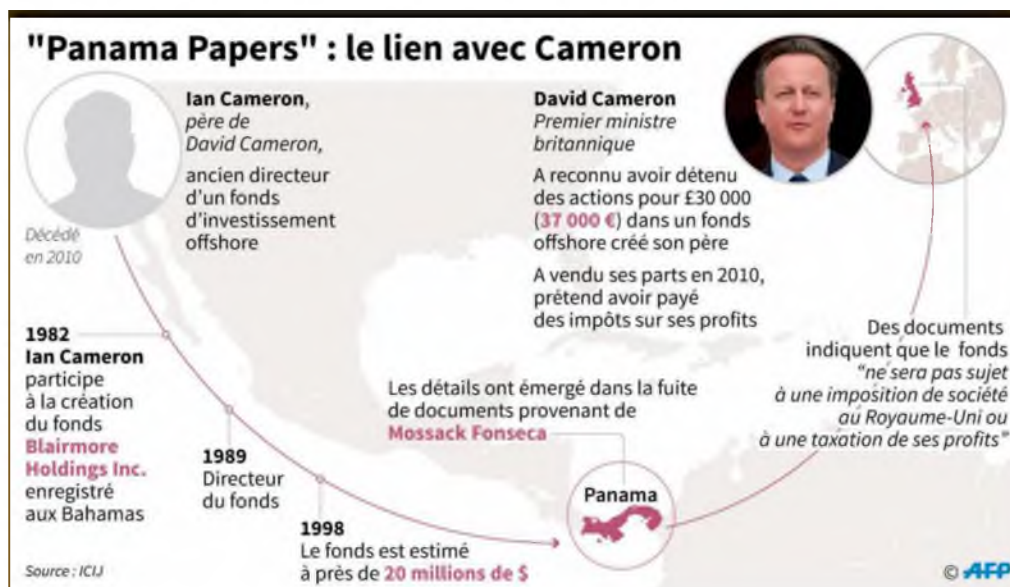
A vállalatot úgy hozták létre, hogy a cég jogilag nem számított Nagy-Britanniában rezidens adóalanynak, és mindaddig elkerülte a brit adóhivatal vizsgálatait.⁶⁰

⁵⁷ <http://www.investopedia.com/articles/investing/040616/panama-papers-top-10-banks-offshore-companies-cs-hsbc.asp>

⁵⁸ <http://tempsreel.nouvelobs.com/economie/20150218.OBS2772/la-justice-suisse-ouvre-une-enquete-penale-contre-hsbc.html>

⁵⁹ <http://www.ibtimes.co.uk/panama-papers-hsbc-coutts-reportedly-set-more-2000-offshore-companies-1553208>

⁶⁰ <http://www.bbc.com/news/world-35961422>

11. ábra David Cameron érintettsége (Forrás: http://www.lepoint.fr/monde/panama-papers-david-cameron-et-le-president-argentin-dans-la-tourmente-08-04-2016-2030819_24.php)

Amint a 11. ábrán is látható, David Cameronnak 30 ezer font értékben voltak részvényei a Blairmore Holdings-ban, melyeket 2010-ben eladott és befizette a nyereségadót is.⁶¹

David Cameron sajtótájékoztatóján hangsúlyozta, hogy sem neki, sem közvetlen családtagjainak nincs befektetése olyan offshore vállalatokban, melyekből a jövőben hasznuk származhatna. Elismerte ugyanakkor, hogy korábban voltak részvényei néhai édesapja vállalatában, azonban ezeket 2010-es miniszterelnöki beiktatása előtt eladta. A nyilatkozat után a brit Munkáspárt követelte, hogy a miniszterelnök hozza nyilvánosságra adóbevallásait, hogy mindenki meggyőződhessen arról, valóban nincsenek eltitkolt jövedelmei.

A kormányfő eleget tett a kérésnek és nyilvánosságra hozta a kért dokumentumokat, melyekből kiderül, hogy Cameron és felesége jövedelme a 2014-2015-ös évben valamennyivel meghaladta a 200 ezer fontot, ami után csaknem 76 ezer font jövedelemadót fizettek.

Cameron jövedelmének legnagyobb részét 140 522 fontos miniszterelnöki fizetése tette ki, illetve majdnem 47 ezer font bevétele keletkezett a londoni Notting Hill kerületben lévő családi házuk kiadásából. Emellett 9800 font jövedelem illetve költségtérítés címén a Konzervatív Párttól, és a 2014-2015-ös évben 3000 font kamatjövedelme is keletkezett.

A miniszterelnök már korábban nyilvánosságra hozta, hogy édesapja halála után 300 ezer fontot örökölt, s ez után nem kellett örökösödési adót fizetnie, hiszen az összeg nem haladta meg a 325 ezer fontos határt. Később ezt édesanyja kiegészítette még 200 ezer fonttal, ami szintén mentes volt az adófizetési kötelezettség alól, tekintve, hogy ajándéknak minősült.

A nyilvánosságra került dokumentumokban az is szerepel, hogy Cameron eladta 140 ezer font értékű részvénybefektetését és ezzel együtt azt a 30 000 font értékű részvénycsomagot, melyet édesapja offshore cégében vásárolt. Az adópapírokból kiderül, hogy osztalékjövedelme utoljára a 2010-2011-es évben volt, akkor is mindössze 114 font.^{62,63}

⁶¹ <http://edition.cnn.com/2016/04/07/europe/david-cameron-panama-papers/>

⁶² <http://www.theguardian.com/politics/2016/apr/10/david-cameron-tax-return-analysis>

David Cameron brit miniszterelnök sikeresen tisztázta magát és így nyilatkozott: „*Nem volt valami nagyszerű hetem, tudom, hogy jobban is kezelhettem volna ezt az ügyet. Nagyon fáj, hogy az édesapámról kritikák jelennek meg, arról az emberről, akit nagyon szerettem, és aki a mai napig hiányzik.*”⁶⁴

A botrány társadalmi megítélése

A panamai offshore-botrány kirobbanása után tüntetők százai követelték a brit miniszterelnök lemondását. David Cameron azonban hosszú évekre visszamenőleg nyilvánosságra hozta adóbevallásait, bizonyítandó, hogy nem követett el törvénytétést.

Ő az első a brit miniszterelnökök és a politikai pártok vezetői között, aki precedenst teremtve a nyilvánosság elé tárta vagyoni helyzetét. Így a jövőben társadalmi érdekcsoportok minden bizonnyal követelni fogják, hogy a mindenkori miniszterelnök adóbevallásai nyilvánosak legyenek.

12. ábra: Tüntető, akik a brit miniszterelnök lemondását követelik (Forrás:

<http://www.franceinfo.fr/actu/politique/article/apres-les-panama-papers-david-cameron-au-centre-d-une-nouvelle-conterverse-781277>)

A

neves brit hírportál, a BBC érdekes összeállítást közölt honlapján arról, hogy milyen új összefüggésekre világított rá a most kirobbant botrány. Itt olvasható az is, hogy az offshore vállalatok milyen komoly hatással voltak a londoni ingatlanárakra. London belvárosában ugyanis már régóta szinte csak külföldiek – arab olajmágnások, orosz milliárdosok és a világ számos országának tehetős polgárai - tudnak ingatlant vásárolni az irreálisan magas árak miatt.

London ugyanis biztonságos, vonzó európai városnak számít a kiváltságosok szemében, akik offshore vállalataikon – melyeket londoni bankok segítségével is létrehozhatnak – keresztül sikeresen el tudják titkolni hazájukban a szigetországbeli ingatlanbefektetéseiket.⁶⁵

⁶³ <http://www.mirror.co.uk/news/uk-news/david-camersons-tax-return-explained-7726111>

⁶⁴ <http://www.hurriyetdailynews.com/uks-cameron-admits-he-profited-from-fathers-offshore-fund-.aspx?pageID=238&nID=97515&NewsCatID=351>

⁶⁵ <http://www.bbc.com/news/business-35979313>

4. NÉMETORSZÁG

A Panama-iratok kapcsán számos német szál található, ugyanakkor az érintettek között nincs egyetlen prominens személy, illetve politikus sem. Mint ahogy az általános részben bemutatásra került, a világ negyedik legnagyobb offshore szolgáltatójaként működő Mossack Fonseca alapítója, Jürgen Mossack német, a panamai pénzügyi körökben is csak „a német”-ként utalnak rá.⁶⁶ Ezen kívül a Süddeutsche Zeitungnak vezető szerepe volt a Mossfontól kiszivárogtatott dokumentumok feldolgozásában.

A Panama-iratokból kiderül, hogy a német gazdaság alapvetően három tekintetben érintett a botrányban. Egyrészt több mint ezerre tehető azon német állampolgárok száma, akik a Mossack Fonseca által létrehozott postafiók cégek kapcsán érintettek. Másrészt minden nagy német pénzügyi intézet közvetítő szolgáltatásokat nyújtott ügyfelei számára, más bankok pedig az offshore cégek számláit vezették. Harmadrészt az iratokból az is kiderült, hogy Németország a pénzmosási jellegű befektetések egyik kedvelt célpontja.

Előzmények Németországban

Az adóelkerüléssel kapcsolatos ügyek Németországban sem új keletűek, hiszen már korábban is napvilágra kerültek ilyen botrányok. Elég csak Klaus Zumwinkelre, a német posta volt elnökére vagy Uli Hoeneßre, az FC Bayern München elnökére gondolni.⁶⁷

A német hatóságoknak azonban sokáig nem volt rálátásuk arra, hogy mi folyik Panamában. Az első információk akkor láttak napvilágot, amikor az észak-rajna-vesztfáliai hatóságok majdnem egymillió eurót fizettek a Mossack Fonsecatól származó dokumentumokért.⁶⁸ Ezek már elegendőek voltak ahhoz, hogy eljárást indítsanak olyan német bankok ellen, amelyeknek luxemburgi leányvállalatai érintettek voltak az ügyben. 2015 elején házkutatást tartottak a Commerzbank frankfurti központjában, valamint több banki alkalmazottnál és ügyfelek százainál is. Az akció során adózással kapcsolatos bűncselekményekre találtak bizonyítékokat. A nyomozást a német hatóságok még nem zárták le.

A német adóhatóságok az elmúlt években egyébként többször vásároltak olyan adathordozókat, amelyek német állampolgárok külföldön vezetett számláiról tartalmaztak adatokat.⁶⁹ A „legaktívabb” e tekintetben Észak-Rajna-Vesztfália adóhatósága, amely legutóbb 2015 végén szerzett meg két különböző adatcsomagot. Az egyik egy külföldi bank 55 000 gyanús ügyfelének adatait tartalmazza - ezért a hatóság nem fizetett pénzt, hanem több forrásból, „kerülő úton” szerezte meg az adatcsomagot. A másik adathordozóért, egy CD-ért viszont rekordösszeget, 5 millió eurót fizettek ki.⁷⁰ A becslések szerint az adóhatóságok 2013-ig - a megvásárolt adatok nyomán - 2 milliárd euro adóbevételre tettek szert.⁷¹

---

⁶⁶ <http://www.sueddeutsche.de/politik/panama-papers-der-deutsche-1.2932477>

⁶⁷ <http://panamapapers.sueddeutsche.de/articles/56effb802f17ab0f205e6370/>

⁶⁸ <http://panamapapers.sueddeutsche.de/articles/56effb802f17ab0f205e6370/>

⁶⁹ <http://www.spiegel.de/wirtschaft/soziales/ein-ueberblick-ueber-die-cds-mit-daten-deutscher-steuersuender-seit-2000-a-870946.html>

⁷⁰ <http://www.sueddeutsche.de/wirtschaft/steuerfahndung-daten-ueber-banken-und-betrueger-1.2717345>

⁷¹ <http://www.spiegel.de/wirtschaft/soziales/ein-ueberblick-ueber-die-cds-mit-daten-deutscher-steuersuender-seit-2000-a-870946.html>

A Panama-iratokban érintett magánszemélyek⁷²

A Panama-iratok tanúsága szerint a németek is nagyon sok pénzt próbálnak elrejteni offshore postafiók cégek segítségével, ám a legtöbb felmerülő név esetén nem lehet tudni, hogy valóban történt-e visszaélés. A dokumentumokban szereplő németek többsége nem prominens személyiség vagy politikus, valamint a nyilvánosság szempontjából fontos posztot betöltő más személyek sem szerepelnek a listában. A Panama-iratokban felmerültek kétes hírnevű spekuláns, gyanús üzletemberek, német arisztokraták, valamint csúcsmenedzserek nevei is, de bordélyház-üzemeltető és érdemrenddel kitüntetett személy is szerepel a listán. Nagy német vállalatok felügyelőbizottságai is használtak offshore cégeket azért, hogy például a Baleár-szigeteken villát vegyenek. Ezek a magánemberek nem közvetlenül vették igénybe a Mossfon szolgáltatásait, hanem közvetítőkön keresztül, ez utóbbiak szerepét a német bankok külföldi – javarészt liechtensteini, svájci, luxemburgi – leányvállalatai töltötték be.

A kiszivárgott iratok új fényt vetnek a 2006-ban kirobbant Siemens botrányra is, amely a német gazdaság eddigi legnagyobb korrupciós esete és számos Siemens vezető állásába került.⁷³ Az ügyészség évekig nyomozott, melynek nyomán kiderült, hogy a cég több száz vezetője már évtizedek óta tartott fenn egy titkos cégekből és számlákból álló hálózatot, amelyen keresztül hivatalnokokat, politikusokat és leendő üzletfeleket vesztegettek meg és több milliárd eurónyi kenőpénzt fizettek ki. A kenőpénzek elrejtésére a Siemens Liechtensteintől a Karib-szigetekig számos postafiók céget tartott fenn, de Panama a 2006-os botrány kivizsgálásakor nem került a vizsgálatot lefolytatók látókörébe. A müncheni ügyészség ugyan érdeklődött Panamánál, de kérdéseik megválaszolatlanok maradtak. A Panama-iratok nyomán azonban nyilvánvalóvá vált, hogy a Mossack Fonseca nagyon fontos partnere volt a Siemensnek és több offshore céget is igazgattak a német vállalat számára, így a Siemens vezetői különösen megbecsült kuncsaftok voltak a panamai ügyvédi irodánál.

A latin-amerikai ügyletekben kulcsszerepe lehetett Hans-Joachim Kohlsdorfnek, aki a Siemensnél több évtizeden keresztül töltött be fontos pozíciókat, főként Latin-Amerikában. Kohlsdorf ellen szintén nyomozott az ügyészség, de az eljárást 2012-ben bizonyítékok hiányában megszüntették. Kohlsdorf elvileg segítette a latin-amerikai számlákon bújtatott pénzek visszaszolgáltatásában, a Panama-iratok tanúsága szerint ugyanakkor fennáll a gyanú, hogy nem a teljes összeg került vissza a Siemenshez és 2 milliárd dollár tűnhetett el úgy, hogy végsősorban Kohlsdorf svájci számláján köthetett ki. További rejtély az is, hogy a most kiszivárgott iratokban szerepel egy közel félmilliárd dollár értékű utalás aranyban, amely Kohlsdorfnek a Bahamákon, a Société Générale-nél vezetett számlájára érkezett. A tranzakció háttéréről ugyanakkor rendkívül keveset lehet tudni.

Szintén érdekes, hogy Niko Rosberg Forma-1-es pilóta neve is felmerül a botrány kapcsán. A kiszivárgott iratok és az azok alapján lefolytatott kutatómunka során ugyanis kiderült, hogy a Mercedes istálló nem közvetlenül az autóversenyzővel áll szerződésben. Rosberg bérét egy Ambitious Group Limited nevű offshore cégen keresztül fizetik ki, amit a brit Virgin-szigeteken jegyeztek be, a cég tulajdonosa pedig szintén két offshore cég.

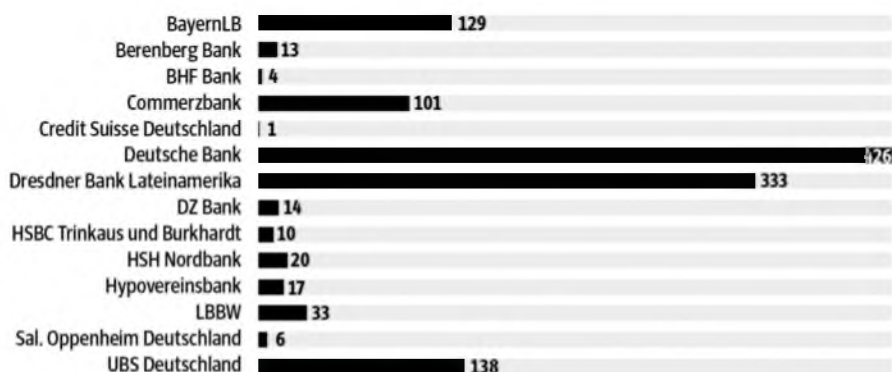
---

⁷² <http://www.sueddeutsche.de/politik/deutschland-verloren-im-paradies-1.2933833>

⁷³ <http://www.sueddeutsche.de/politik/panama-papers-goldener-schein-1.2933840>

A német bankok szerepe⁷⁴

Összességében 28 német pénzintézet hozható valamilyen módon összefüggésbe a Panama-iratokkal, közülük 14 bank pedig igénybe is vette a Mossfon szolgáltatásait. Az eddigi adatok alapján mintegy 1200 postafiókcég alapításában vettek részt közvetítőként, illetve igazgatták őket ügyfeleik megbízásából. Az alábbi ábra az offshore cégek bankok szerinti megoszlását mutatja.

13. ábra: Hány offshore cég esetén érintettek az egyes bankok?⁷⁵

Csak a legnagyobb német kereskedelmi bank, a Deutsche Bank 426 offshore cég létrehozásában segédkezett, 50 közülük a dokumentumok alapján még mindig működik. Ugyanakkor a DB már nem szerepel közvetítőként, mivel az ilyen ügyletekkel javarészt felhagyott. De a 13. ábrán az is jól látható, hogy a Commerzbank (101), a Bayern Landesbank (129) és a már nem létező Dresdner Bank Lateinamerika (333) is sok céget közvetített. A bevett gyakorlat szerint a pénzintézetek a külföldi leányvállalataikon keresztül intézték ezeket az ügyleteket. A német bankok és a Mossfon együttműködése 2005-ben futott fel igazán, amit az Európai Unió megtakarításokból származó kamatjövödelmek adóztatásáról szóló irányelvének elfogadása előzött meg. A jogszabály értelmében az EU-tagállamok adóhatóságai kicserélik egymással az EU-állampolgárok számláival kapcsolatos adatokat. Elvileg tehát egy német állampolgár például nem tudja eltitkolni a német adóhatóság elől a franciaországi számlán tartott vagyona után keletkezett kamatjövödelmeit. Az irányelvnek viszont van egy gyenge pontja. Az információcsere csak a természetes személyek által vezetett számlákra vonatkozik. Amennyiben egy cég a számlatulajdonos, akkor továbbra is használhatja adóelkerülésre a külföldi számlákat. A következmény az lett, hogy az adóelkerülők a német bankok segítségével postafiók cégeket alapítottak 2005-ben. Csak 2005 májusában 85 céget adott el a Mossfon németeknek.

A Commerzbank a 2015-ös razzikiákat követően megvált a gyanús ügyfelektől és jelenleg úgy nyilatkozik, hogy már 2008-ban elkezdte a kétes ügyletek leépítését.

A Deutsche Bank egyébként éveken keresztül külön honlapot tartott fenn arra, hogy ügyfeleinek az offshore szolgáltatásokat hirdesse (dboffshore.com). A kiszivárgott dokumentumokból az is kiderül, hogy a Deutsche Bank kínosan ügyelt arra, hogy a postafiókcégek valódi tulajdonosainak a nevét kiadja, még a Mossfonnak is. Egy időben a DB nagyon aktív volt, havonta akár 10 céget is rendelt az ügyfeleinek.

⁷⁴ <http://panamapapers.sueddeutsche.de/articles/56effb802f17ab0f205e6370/>

⁷⁵ <http://panamapapers.sueddeutsche.de/articles/56effb802f17ab0f205e6370/>

A német bankok aktívan közreműködtek az offshore cégek számlájának vezetésében is. Az egyik legaktívabb ebben a tekintetben a legidősebb német pénzintézet, a hamburgi székhelyű Berenberg Bankház volt, amely svájci leányvállalatán keresztül nagyjából 60 offshore cég számláját kezelte.

Németország, mint a pénzmosók célországa⁷⁶

Bizonyos tekintetben Németország is adóparadicsom. A Tax Justice Network pénzügyi titkossági indexén (Financial Secrecy Index) Németország a 8. helyen áll, megelőzve például a 13. helyen lévő Panamát. Az index összeállításánál a szervezet azt vizsgálja, hogy a világpiachoz képest mekkora az adott ország pénzügyi ágazata és összeköti ezt azzal, hogy mekkora az a pénzügyi szürke zóna, amelynek segítségével a külföldi gazdagok elrejtik a vagyonukat. Ilyen szürkezóna Németországban is van, az állam például fontos, a transzparenciát fokozó törvényeket blokkol és az ellenőrzés kapcsán is sok hiányosság észlelhető.

Gazdag és biztonságos iparosodott országgént Németország egyenesen vonzza a feketén megszerzett, tisztára mosandó pénzeket. A pénzmosók gyakorta úgy cselekszenek, mint a befektetők és feltűnésmentes, de ugyanakkor jövedelmező befektetési lehetőségeket keresnek. A Panama-iratok azt bizonyítják, hogy hasonló „befektetések” Németországba is gyakran érkeznek. Az iratok abba is betekintést engednek, hogy a gyanús egyének hogyan rejthetik el Németországban a pénzüket: szállodákat, irodaházakat, magánlakásokat, idősotthonokat, szupermarketeket vagy akár várat vesznek. Egyesek – például egy orosz milliárdos – arra használják az offshore cégeket, hogy nevük ne tűnjön fel a hivatalos iratokban. Számos ingatlanvásárlás esetén felvetődik tehát a pénzmosás gyanúja. A nem pénzügyi szektorokban felmerülő gyanús eseteket viszont alig jelentik, 2015-ben például 273 ilyen eset merült fel, míg a pénzügyi intézmények esetén ez a szám 20 000.

Gazdasági következmények

Nyilvánvaló, hogy a Panama-iratok a német adóelkerülési „gyakorlatnak” csak egy kis szeletére irányítják rá a figyelmet. Sok olyan adóparadicsom van, ahol a németek feltételezhetően sokkal „aktívabbak.” A kétkezi munkásoktól a középvállalkozókon keresztül mindenki számára – aki egy tanácsadót „megengedhet magának” – adott a lehetőség, hogy a vagyont Luxemburgba, Liechtensteinbe, Svájcba, a brit Jersey vagy Guernsey szigetére vigye, illetve akár még „merészebb” konstrukciót válasszon: számlát a Karib-szigeteken, egy „postafiók céget” Panamában, a Seychelle-szigeteken vagy a Brit Virgin-szigeteken.

Több tízezer magánszemély lehet érintett offshore ügyletekben, melyek egy része teljesen legális, más része viszont egyértelműen az adóelkerülésről szól. Erwin Huber pénzügyi szakértő és volt CSU-elnök 90-es években elhíresült mondata szerint „a németek adóoptimalizálási ösztöne erősebb, mint a fajfenntartói”.⁷⁷ Egy 2014-es tanulmány szerint az adóelkerülés a költségvetésnek csak 2013-ban 13,3 milliárd euro kiesést okozott, ez a szövetségi állam és a tartományok együttes adóbevételeinek 2,5 %-át teszi ki. Elsősorban a tőkejövedelmeket titkolják el a németek. Az ilyen becslések ugyanakkor eléggé nehézkesek és pontatlanok, éppen az adóelkerülés természete miatt.⁷⁸

⁷⁶ <http://www.sueddeutsche.de/wirtschaft/panama-papers-so-offshore-ist-deutschland-1.2936896>

⁷⁷ <http://www.sueddeutsche.de/politik/deutschland-verloren-im-paradies-1.2933833>

⁷⁸ <http://www.sueddeutsche.de/wirtschaft/schaetzung-zur-steuerhinterziehung-im-jahr-milliarden-am-deutschen-fiskus-vorbeigeschleust-1.1908150>

A bankokba vetett bizalom a 2008-as pénzügyi válságot követően most ismét megrendülhet. A nagyobb német bankok - tájékoztatásuk szerint - ugyan már felhagytak az ilyen jellegű offshore tevékenységgel, de a Berenberg bank például máig aktívan vezeti az offshore cégek számláit. A Spiegel úgy értesült, hogy a német pénzügyi felügyelet szerepét betöltő BaFin vizsgálja, hogy az iratok alapján szükséges-e újabb vizsgálatokat indítani az érintett német bankokkal szemben.⁷⁹

Politikai következmények

A szövetségi kormányzat szereti magát úgy beállítani, mint a nemzetközi adóelkerülés elleni harc egyik éllovasát. 2014-ben Berlinben több tucat ország írt alá egy, az adóelkerülés ellen kidolgozott megállapodást, melynek értelmében 2017-től elvileg 98 ország cseréli ki automatikusan egymás között a számlákkal kapcsolatos adatokat.⁸⁰ Az IMF tavaszi washingtoni ülésén Wolfgang Schäuble megállapodott francia, brit, olasz és spanyol kollégájával, hogy egy mintaprojektet dolgoznak ki az automatikus információcseréről. A kezdeményezés értelmében a vállalkozásokkal kapcsolatos regisztereket összekötik és ezáltal felfedik a postafiókcégek, trösztök és alapítványok mögött álló valódi személyeket. A Panama-iratok kiszivárogtatása nyomán keletkezett világméretű nyomásra reagálva, az automatikus információ-cseréhez Panama is csatlakozik.⁸¹

A német politika gyorsan ébredt és hamar reagált a kérdésre. Nem sokkal a kiszivárogtatást követően Wolfgang Schäuble előállt egy 10 pontos listával, amellyel az adócsalás, az adóelkerülés és a pénzmosás ellen kíván fellépni. A javaslat fő céljai a szigorúbb nemzeti bejegyzési kötelezettségek, a nemzetközi adatok összekötése és hatásos, globális szintű szankciók.

Schäuble 10 pontja:⁸²

1. Panamának együtt kellene működnie az adóelkerülés és a pénzmosás elleni nemzetközi küzdelemben.
2. Egy „feketelista” azokról az országokról, amelyek a nemzetközi együttműködésben nem hajlandók részt venni.
3. A 2017-től induló automatikus információ-cserében a világ minden államának részt kellene vennie.
4. Az automatikus információcserét az OECD-nek kellene koordinálnia, a nem együttműködő országokkal szemben hatékony szankciókat kellene alkalmazni.
5. A 4. pénzmosás elleni irányelv alapján egy regisztert kell kialakítani a valódi tulajdonosi jogviszonyokról.
6. A nemzeti adatbázisokat globális szinten össze kellene kötni.
7. Az adóoptimalizálási megoldást kínáló cégeket köteleznék arra, hogy „termékeiket” hozzáférhetővé tegyék az adóhatóságok számára.
8. Az adóparadicsomokban pénzt elrejtő német vállalkozások megbüntetése.
9. Az adóelkerüléssel kapcsolatos bűncselekmények elévülése csak akkor alkalmazható, ha az adóalany a külföldi befektetéseit is bejelentette.
10. A pénzügyi ágazatokon kívül is küzdeni kell Németországban a pénzmosás ellen.

A 10 pont egyik eleme a fent is említett automatikus információcsere, ugyanakkor a javaslatok szerint 100 ország még nem elegendő az adóelkerülés és pénzmosás elleni hatékony harchoz. A Schäuble-féle listát azonban politikai akciónak is lehet tekinteni, hiszen alig tartalmaz új elemeket. A

⁷⁹ <http://www.spiegel.de/wirtschaft/soziales/panama-bafin-prueft-offshore-geschaefte-deutscher-banken-a-1085495.html>

⁸⁰ <http://www.sueddeutsche.de/wirtschaft/panama-papers-so-offshore-ist-deutschland-1.2936896>

⁸¹ <http://www.faz.net/aktuell/wirtschaft/panama-papers/nach-panama-papers-tauscht-deutschland-daten-mit-eu-laendern-14179543.html>

⁸² <http://www.spiegel.de/wirtschaft/soziales/panama-papers-10-punkte-aktionismus-gegen-steueroasen-a-1086567.html>

pontok többsége már amúgy is tervben volt, vagy már lekerült az asztalról az ötletek nemzetközi szintű megvalósíthatatlansága miatt.⁸³ Ráadásul a közelgő szövetségi parlamenti választások miatt minden ilyen kérdés egyben kampánytémává is válik.

Természetesen a többi párt is azonnal reagált a Panama-iratokra. Az ellenzék azt veti a kormánypárt szemére, hogy nem elég hatékonyan küzd az adóelkerülés ellen. A nagykoalíciós partner SPD sem maradt le, ők 20 pontos listát készítettek.⁸⁴

---

⁸³ <http://www.spiegel.de/wirtschaft/soziales/panama-papers-10-punkte-aktionismus-gegen-steueroasen-a-1086567.html>

⁸⁴ <http://www.sueddeutsche.de/politik/steuerflucht-spd-fuer-hartes-durchgreifen-1.2946079>

A Panama-papírok napvilágra kerülését követően a pénzügyminiszterhez hasonlóan az SPD politikai párt is szigorító – főként a pénzmosás és adócsalás elkerülését irányzó – javaslatokkal állt elő. A 20 pontból álló lista tartalmaz globális, európai és német intézkedéseket is. A pontok megvitatására előreláthatólag 2016. decemberben kerülhet sor, a Németországban tartandó G20 találkozón.

OLASZORSZÁG

Olaszországban a Panama-iratok néven elhíresült botránynak egyelőre nincs konkrét gazdasági hatása, a sajtó és a közvélemény a kiszivárgott listán szereplőkkel – híres sportolók, vállalkozók, maffiavezérek – foglalkozik elsősorban.⁸⁵ Az első nyilatkozatok az állam „meglopásáról” szólnak, valószínűleg több milliárd eurót menekítettek ki Olaszországból, s helyeztek el adóparadicsomokban adóelkerülés céljából.⁸⁶ A kormány az úgynevezett „voluntary disclosure” („önkéntes adatközlés”) újbóli bevezetésének lehetőségét fontolgatja, melynek értelmében az állampolgároknak lehetőségük volt arra, hogy a tavalyi év során bejelentésük külföldi tőkeérdekeltségeiket és rendezzék adóügyeiket. A legújabb offshore-botránnyal azonban újra kell gondolni a 2015 végén lejárt, kb. 130 ezer kérelem révén megközelítőleg 3,8 milliárd euro bevételt eredményező „voluntary disclosure” újraszabályozását.⁸⁷

A botrány kapcsán két olasz bank érintettsége merült fel eddig. Az egyik az UniCredit, amely közleményben azonnal cáfolta a vádak. Federico Ghizzoni, az UniCredit vezérigazgatója közölte, hogy az ügyben a menedzsment jelentést nyújtott be az igazgatótanácsnak. Ghizzoni elmondta, hogy az eset kapcsán végeztek ellenőrzéseket, s 2009-ig visszamenőleg nem találtak olyan ügyletet, ami ne felelt volna meg a hatályos jogszabályoknak. Nem találtak kapcsolatot a Mossfon ügyvédi iroda és a bank között, s Panamában sem folytatott az UniCredit tevékenységet.⁸⁸ A másik érintett az UBI Banca, amely a vádak szerint több mint 40 offshore céggel rendelkezik, ezek egynegyede még ma is működik. A cégeket a luxemburgi székhelyű UBI Internationalen keresztül hozták létre. A bank tagadta az ellene felhozott vádak és közölte, hogy a banknak nincs sem Panamában, sem a Seychelle-szigeteken leányvállalata. A bank részvényeseinek egyesülete és az ADUSBEF (Associazione Difesa Utenti Servizi Bancari Finanziari Postali e Assicurativi – a banki és pénzügyi szolgáltatások felhasználóinak védelmére alapított egyesület) feljelentést tett az UBI Banca ellen a milánói, a bergamói és a római nyomozóhatóságoknál.⁸⁹ A botrány kirobbanásának másnapján a milánói tőzsdén az UniCredit 2,65 %-os esést produkált, majd egész héten hullámzó teljesítményt mutatott, az UBI Banca pedig 0,68 %-ot esett, s ez a negatív tendencia egész héten jellemző volt a bank papírjaira. Az elemzések azonban nem hozták összefüggésbe a bankok papírjainak rossz teljesítményét a Panama-iratok vádjával.⁹⁰

A botrányt kirobbantó Oknyomozó Újságírók Nemzetközi Konzorciuma (a továbbiakban ICIJ) hivatalos olaszországi médiapartnerének a „L'Espresso” hetilapot választotta, amely név szerint közzétette a 200 érintett olasz listáját.⁹¹ Közülük a legismertebb közéleti személyiség az Alitalia

---

85 http://www.gazzetta.it/Altri-Mondi/08-04-2016/panama-papers-vip-criminalita-organizzata-italiani-carte-150156788328.shtml?refresh_ce-cp%20http://espresso.repubblica.it/archivio/2016/04/14/news/panama-papers-da-galliani-a-barilla-ecco-altri-cento-italiani-coinvolti-1.259735?ref=HEF_RULLO

86 <http://www.progressi.org/nessunoinparadiso>

87 <http://www.ilssole24ore.com/art/notizie/2016-04-06/voluntary-frenata-riapertura-071944.shtml?uuid=ACBYQ11C>

88: <http://www.ilfattoquotidiano.it/2016/04/07/panama-papers-tra-i-nomi-eccellenti-anche-quelli-di-carlo-verdone-e-valentino/2615275/>

89 <http://www.ilssole24ore.com/art/mondo/2016-04-04/panama-papers-l-agenzia-entrate-chiederemo-dati-italiani-201915.shtml?uuid=ACnOnuOC>
<http://espresso.repubblica.it/archivio/2016/04/05/news/panama-papers-ubi-banca-istituto-di-credito-1.257153>

90 <http://www.soldionline.it/notizie/azioni-italia/borsa-italiana-commento-giornata-4-aprile-2016>

<http://www.borsaitaliana.it/borsa/azioni/grafico.html?isin=IT0003487029&lang=it>

<http://www.borsaitaliana.it/borsa/azioni/grafico.html?isin=IT0004781412&lang=it>

91 <http://espresso.repubblica.it/inchieste/2016/04/05/news/panama-papers-database-tutti-i-nomi-italiani-coinvolti-1.257090>

elnök-vezérigazgatója, Luca Cordero di Montezemolo, aki a lap szerint 2007 elején (ekkor még a Ferrari és a Fiat elnök-vezérigazgatója volt) meghatalmazást kapott, mint a panamai székhelyű „Lenville Overseas” cég vezetője, hogy a Bim Suisenél – az olasz Banca Intermobiliare svájci leányvállalatánál – nyisson számlát. Montezemolo több sajtónyilatkozatban is tagadta a vádakat.⁹²

Az ICIJ szerint érintett a híres divattervező, Valentino is, aki a gyanú szerint társával, Giancarlo Giammettivel két Brit Virgin-szigeteki cégben, a Jarra Overseasben és a Paramour Financeben partner. Ők azonban már tíz éve Londonba tették át székhelyüket, tehát Angliában minősülnek adózónak.⁹³

A showbizniszt, a sport világot is érinti a botrány, a leghíresebb nevek: Carlo Verdone színész, rendező, Adriano Galliani, a Milan labdarúgócsapatának alelnöke, valamint Flavio Briatore üzletember.

Az olasz politikai élet szereplői közül egyelőre hivatalosan senkit sem neveztek meg, de egyes források szerint közvetve érintett lehet Silvio Berlusconi volt miniszterelnök, akinek egyik cége, a „Principal Network” állítólagosan egy Brit Virgin-szigeteki cégtől hollywoodi televíziós jogokat vásárolt túlárazott értéken.⁹⁴

A torinói rendőrség adóügyekért felelős csoportja már 2015 óta nyomoz pénzmosás bűncselekménye kapcsán számos panamai céggel szemben, amelyek a Mossack Fonseca ügyvédi irodával álltak kapcsolatban, ezért a torinói ügyészség megbízta a rendőrséget, hogy kezdjék meg az információ-, és adatgyűjtést az ügyben.⁹⁵ A római és a milánói ügyészség is követi a fejleményeket, s nyomozást helyeztek kilátásba a pénzügyőrség bevonásával, egyelőre azonban semmilyen konkrét lépés nem történt a hatóságok részéről.⁹⁶ Rossella Orlandi, az „Agenzia delle Entrate” (Olaszország adó- és illetékhivatala) vezetője, valamint Enrico Zanetti gazdasági és pénzügyminiszter-helyettes egybehangzóan nyilatkoztak arról, hogy a hatáskörrel rendelkező nyomozóhatóságok ki fogják vizsgálni a Panama-iratok listáján szereplő személyek érintettségét.

Az offshore-botrány társadalmi megítélése negatív: két szervezet is kampányt indított az adóparadicsomok felszámolásáért. Az Oxfam Italia egy hét alatt 217 ezer aláírást gyűjtött össze és konkrét programjavaslattal állt elő az adóparadicsomok megszüntetésére.⁹⁷ A „Progressi” (Haladás) platform a „Cittadinanzattiva”(Aktív állampolgárság) és a „Movimento Difesa del Cittadino”(Az állampolgár védelme) mozgalmaival azt indítványozzák, hogy ott adóztassák meg a nagyon gazdagokat és a nagyvállalatokat, ahol a profitot termelik; el kell rendelni a multinacionális vállalatok részére a tőkeáramlás átláthatóságának kötelezettségét; különféle adókedvezményekkel és juttatásokkal kell megjutalmazni a becsületes adózókat.⁹⁸

---

⁹² <http://espresso.repubblica.it/inchieste/2016/04/03/news/panamapapers-ecco-gli-italiani-con-i-soldi-in-paradiso-1.256649>

⁹³ <http://espresso.repubblica.it/archivio/2016/04/07/news/panama-papers-valentino-stilista-1.257322>

⁹⁴ http://www.italiaoggi.it/news/dettaglio_news.asp?id=201604080956139466&chkAgenzie=ITALIAOGGI&titolo=Panama%20Papers:%20su%20il%27Espresso.%20la%20lista%20dei%20primi%20100%20italiani

⁹⁵ <http://www.wallstreetitalia.com/panama-papers-lista-sara-acquisita-da-procura-di-torino/>

⁹⁶ http://www.tgcom24.mediaset.it/cronaca/lazio/panama-papers-la-procura-di-roma-si-muove-sul-caso_3001443-201602a.shtml

⁹⁷ <https://act.oxfam.org/italia/basta-con-i-paradisi-fiscali> és <http://espresso.repubblica.it/attualita/2016/04/11/news/panama-papers-basta-con-paradisi-fiscali-la-campagna-dopo-la-tempesta-1.258385>

⁹⁸ <http://www.progressi.org/nessuno-in-paradiso>

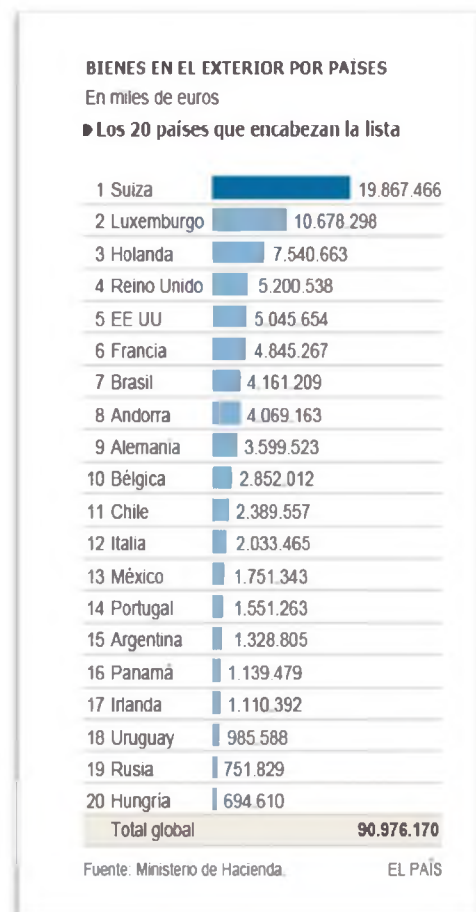
5. SPANYOLORSZÁG

Spanyolországban a Panama-iratok kapcsán egyelőre korai lenne konkrét gazdasági hatásokról beszélni, tekintettel arra, hogy a spanyol média inkább az ismert személyiségekre, a hírességekre koncentrálnak.⁹⁹ A témával a spanyol lapok közül mélyrehatóbban az El Confidencial foglalkozik, ők tették közzé egy listát¹⁰⁰ is, ám ezen nem csak spanyol származású személyek szerepelnek. Az offshore-botránynak így inkább társadalmi hatása lesz Spanyolországban, mert olyan elismerésnek örvendő közéleti szereplőknél vetődött fel a pénzmosás gyanúja, mint Almodóvar, aki kulturális szempontból a mai kor véleményvezére, mint Messi, aki a Barcelona csatáraként sokak példaképe és mint Pilar de Borbón, a 2014-ben lemondott I. János Károly spanyol király testvére. Utóbbi ráadásul már nem az első a spanyol királyi család köreiből, aki az utóbbi években pénzmosás gyanújába keveredett.¹⁰¹

Április 15-én lemondásra kényszerült José Manuel Soria ipari, energiaügyi és turizmusért felelős miniszter, miután bebizonyosodott róla, hogy két offshore cég igazgatói posztját is betöltötte.¹⁰²

Ami a számokat illeti, az adóbevallások és a vagyonnyilatkozatok alapján Panamában a spanyol adófizetők összesen 1,139 milliárd euro értékben tulajdonolnak pénzt, ingatlant és más javakat.¹⁰³ A spanyol pénzügyminisztérium nyilvántartása szerint¹⁰⁴ Panamában 52,2 millió euro értékben vezetnek spanyol állampolgárok által nyitott folyószámlákat és a spanyolok 75,2 millió euro értékben rendelkeznek részvényekkel befektetési alapokban és változó tőkájú befektetési társaságokban. Ezen túlmenően 976,9 millió euro értékben tulajdonolnak értékpapírokat és jogokat, melyek többsége offshore társaságok részvényeit jelenti. Végül, de nem utolsósorban az adófizetők esetében 34 millió euro értékű ingatlantulajdonról és egyéb vagyonról számoltak be. A kimutatásból jól látszik, hogy a spanyolok inkább Svájcban, Luxemburgban és Hollandiában tartják tulajdonukat és befektetéseiket.

14. ábra: A spanyol adófizetők külföldi tulajdona országoként (ezer euróban kifejezve)

99 http://economia.elpais.com/economia/2016/04/04/actualidad/1459767749_176298.html

100 http://www.elconfidencial.com/multimedia/album/economia/papeles-panama/2016-04-11/mossack-fonseca-fraude-offshore_1178125/#16

101 <http://www.nlcafe.hu/ezvan/20150612/spanyol-kiraly-huga-megfosztotta-rangjatol/>

102 <http://www.ibtimes.com/panama-papers-spains-industry-minister-jose-manuel-soria-resigns-over-links-offshore-2354344>

103 http://economia.elpais.com/economia/2015/10/28/actualidad/1446033138_824270.html

104 <http://ep00.epimg.net/descargables/2015/10/28/0db7a4a36f9b132771bf364287ffff1f.pdf>

A kép forrása: http://economia.elpais.com/economia/2015/10/28/actualidad/1446033138_824270.html

Három nagy spanyol bank neve merült fel eddig az ügyben: a Santander, a BBVA és a Sabadell segített az ügyfeleinek az offshore cégek létrehozásában. A Santander és a BBVA világszerte végzett ilyen tevékenységet kiemelt ügyfelei részére, köztük a Spanyolországban élő nagy ügyfeleknek, például a Real Sociedad labdarúgó csapatnak is. A nyomozás szerint a Santander 118, a BBVA pedig 19 darab offshore céget jegyzett be. Az akkoriban Emilio Botín vezetése alatt álló Santander Bank az offshore vállalatokat a svájci és New York-i, illetve New Jerseyben működő leányvállalatain keresztül jegyezte be, és ezek jelentős részét 2012-ben eladták az UBP banknak. A Santander hivatalos közleményében azt írja hogy „Az *El Confidencial* lap által lehozott, spanyol érintettek listáján szereplő nevek közül senki sem a Banca Privada Internacional del Banco Santander, azaz a Banco Santander privat bankjának, vagy a Banco Santander Españának az ügyfele.” A Francisco González vezette BBVA szintén a Svájcban és New Jerseyben valamint a Miami-ban működő leányvállalatait használta erre a célra. Ezek közül a svájci leányvállalatot öt évvel ezelőtt bezárták, a New Jersey-i és a miami leányvállalatokat pedig 2007-ben a Banco Sabadell katalán bank vásárolta meg, és további 10 offshore vállalatot alapítottak Panamában ügyfelek számára. A BBVA szóvivője kifejtette, hogy „...ezeket az offshore vállalatokat régen bezártuk, az utolsó 2009-ben szűnt meg”. Ami a Josep Oliu vezette Banco Sabadell-t illeti, ők is tagadják az offshore cégek létrehozását.

Spanyolországban az első nagy politikai bukás az offshore-botrány kapcsán José Manuel Soria ipari, energiaügyi és turizmusért felelős miniszter nevéhez fűződik, aki április 15-én lemondott, miután bebizonyosodott róla, hogy két offshore cég igazgatói posztját is betöltötte. José Manuel Soria neve először a Mossfon-tól kiszivárgott iratokban bukkant fel, mint a Bahamákön bejegyzett UK Lines nevű cég igazgatója. Soria eleinte még tagadta, hogy érdekelt lett volna ebben a vállalatban és kész volt megjelenni a spanyol parlamentben, hogy válaszoljon a képviselők kérdéseire. Április 15-én azonban hivatalosan is benyújtotta lemondását, miután kiderült, hogy testvérével, Luis Alberto Soriával együtt igazgatói voltak egy, a Jersey-szigeten bejegyzett offshore cégnek is.¹⁰⁵ Ez tovább fokozza a már amúgy is hónapok óta tartó belpolitikai bizonytalanságot Spanyolországban, miután Rajoy hivatalban lévő miniszterelnök nem nevezhet ki új minisztert, hiszen a 2015. decemberi választások óta politikai patthelyzet alakult ki és nem sikerült új kormányt alakítani egyik pártnak sem.

Az érintett közszereplők között van Pilar de Borbón is, a jelenlegi spanyol király nagynénje, aki beismerte, hogy 1974 és 2014 között tulajdonosa volt a pénzmosási botrányban érintett Delantera Financiera SA offshore vállalatnak.¹⁰⁶ A vállalatot 1974-ben alapították, egy hónappal azután hogy testvére, I. János Károly spanyol király hivatalosan trónra lépett. Pilar de Borbón jó ideig igazgatója és elnöke volt a cégnek, de feltűnik a vállalat papírjain férje, Luis Gómez-Acebo is, mint a vállalat titkára, bár 1993-ban mindkettejük pozíciója megszűnt. A vállalatot azóta a Gómez-Acebo y Pombo elnevezésű ügyvédi iroda irányítja, melyet a sógorával közösen alapítottak.¹⁰⁷

Pedro Almodóvar, az Oscar-díjas filmrendező fivérével, Augustínnal együtt bukkant fel a listán, aki aztán minden felelősséget magára vállalt az ügyben. Közleményében úgy fogalmazott, hogy tapasztalatlansága miatt és a családi vállalkozás felfuttatásának reményében fogadta el tanácsadói javaslatát. A dokumentumok szerint a Brit Virgin-szigeteken bejegyzett Glen Valley Corporation

---

¹⁰⁵ <http://www.elmundo.es/espana/2016/04/15/571094e1ca47416b718b4633.html>

¹⁰⁶ http://economia.elpais.com/economia/2016/04/04/actualidad/1459767749_176298.html

¹⁰⁷ http://politica.elpais.com/politica/2016/04/06/actualidad/1459947689_781799.html

nevű cég 1991 és 1994 között létezett.¹⁰⁸ A kirobbant botrány következményeképpen Almodóvar nem vesz részt legújabb, Julieta című filmjének sajtóbemutatóján, mivel az újságírók valószínűleg úgylis a botrányról, nem pedig a filmről faggatták volna.

Lionel Messi, az aranylabdás labdarúgó és édesapja, Jorge Horacio Messi is érintettek a Panama-botrányban.¹⁰⁹ Az El País számolt be arról, hogy Messi „adócsalás-hálózat” kialakításában vett részt és állítólag 50 százalékos részesedést szerzett a Mega Star vállalatban, amely szintén szerepel a Mossack Fonseca ügyfeleinek listáján. Az ICIJ szerint a Mega Star vállalat papírjain édesapja, Jorge Horacio Messi aláírásai is szerepelnek. A botrányban számos labdarúgó, az FC Barcelona labdarúgó csapat alelnöke, Carles Vilarrubí és a FIFA jelenlegi és volt tisztviselői, valamint az UEFA sikkasztás miatt felfüggesztett egykori vezetője, Michel Platini is érintettek.¹¹⁰

---

108 http://index.hu/kultur/cinematrix/2016/04/06/az_offshore-botran_y_miatt_marad_el_az_uj_almodovar-film_bemutatoja/

109 http://economia.elpais.com/economia/2016/04/04/actualidad/1459767749_176298.html

<http://uk.businessinsider.com/lionel-messi-panama-papers-barcelona-2016-4?r=US&IR=T>

110 Részletesen a labdarúgás vonatkozásról: <http://mno.hu/foci/panama-iratok-a-fociban-is-viragzik-az-offshore-biznisz-1336011>

6. CIPRUS, GÖRÖGORSZÁG, MÁLTA ÉS PORTUGÁLIA

Máltán április 10-én több ezer ember követelte Joseph Muscat miniszterelnök lemondását, mert a Panama-iratok szerint az egészségügyi és energetikai miniszter, Konrad Mizzi és a miniszterelnök kabinetfőnöke, Keith Schembri is érintettek a nemzetközi offshore-botrányban.¹¹¹ 676 máltai címmel rendelkező cég neve szerepel a kiszivárgott listán, s ezeknek összesen 277 részvényese, 42 ügyfele és 59 haszonélvezője van, ám az érintettek nem feltétlenül máltai állampolgárok.¹¹²

Ciprus jó példa arra, hogy adott ország mérete nem tükrözi az érintett vállalatok számát: az adóparadicsomnak számító országban 3636 céget hoztak kapcsolatba a Mossack Fonseca ügyvédi irodával, amely 2003 és 2016 márciusa között képviseleti irodát tartott fenn a szigetországon.¹¹³ Az ügyfelek száma 109, a haszonélvezőké 142, a részvényeseké 2 011 volt.¹¹⁴ Közülük a leghíresebbek Szergej Roldugin orosz csellista és Jurij Kovalcsuk, a Bank Rossiya vezetője.¹¹⁵ Níkosz Anasztasiadis államfő azt nyilatkozta, hogy minden, a Panama-iratokhoz köthető lehetséges illegális tranzakció kapcsán nyomozást indítanak annak érdekében, hogy az ország továbbra is magas színvonalú üzleti központ legyen és távol maradjon az illegális tevékenységektől.¹¹⁶ Az EU ad hoc parlamenti bizottságot küld Ciprusra, hogy vizsgálják a szigetország állítólagos kapcsolatát a Panama-iratok botrányával.¹¹⁷ A jegybank közölte, vizsgálatot indít azzal kapcsolatban, hogy a Panama-iratok miként érintik a ciprusi bankrendszert, és amennyiben szükséges, megteszi a megfelelő intézkedéseket. A pénzmosás elleni hatóság (MOKAS - The Unit for Combating Money Laundering) fog nyomozni minden bejelentett gyanús ügylet kivizsgálása érdekében.¹¹⁸

Görögországban 223, a Mossack Fonseca ügyvédi irodához köthető cég érintett, valamint 64 ügyfél, 57 haszonélvező/kedvezményezett és 285 részvényes. A legismertebb közöttük Stavros Papastavrou, az egykori görög miniszterelnök, Antonis Samaras közeli munkatársa, aki 2005 és 2014 között három offshore cég (Green Shamrock Foundation, Diman Foundation, Aisios Foundation) igazgatótanácsi tagja volt, az Aisiosnak 2006-tól elnöke is. Papastavrou tagadja a vádakat.¹¹⁹

Portugáliában 244 cég neve szerepel a Panama-iratok között, 255 részvényessel, 23 ügyféllel és 34 haszonélvezővel. Közülük a leghíresebbek Manuel Vilarinho, a Benfica labdarúgócsapatának korábbi elnöke, Luís Portela, a Bial gyógyszeripari vállalat vezetője és Ilídio Pinho üzletember, az ország egyik leggazdagabb embere.¹²⁰

---

¹¹¹ <http://www.reuters.com/article/us-panama-tax-malta-idUSKCN0X70RL>
<http://hirtv.hu/hirtvkuifold/a-miniszterelnok-lemondasat-koveteltek-1336973>

¹¹² <http://www.independent.com.mt/articles/2016-04-12/local-news/Panama-Papers-676-companies-in-Mossack-Fonseca-s-database-associated-with-address-in-Malta-6736156193>

¹¹³ <http://cyprus-mail.com/2016/04/04/cyprus-implicated-in-panama-papers/>

¹¹⁴ <http://www.independent.com.mt/articles/2016-04-12/local-news/Panama-Papers-676-companies-in-Mossack-Fonseca-s-database-associated-with-address-in-Malta-6736156193>

¹¹⁵ http://www.theguardian.com/news/2016/apr/03/panama-papers-money-hidden-offshore?CMP=share_btn_fb

¹¹⁶ <http://www.sigmalive.com/en/news/local/143615/cyprus-to-investigate-the-claims-in-the-panama-papers>

¹¹⁷ <http://in-cyprus.com/eu-team-visit-cyprus-panama-papers/>

¹¹⁸ <http://www.cyprusnewsreport.com/2016/04/panama-papers-cyprus/>

¹¹⁹ <http://greece.greekreporter.com/2016/04/05/greeks-included-in-the-panama-papers-list/>

¹²⁰ http://www.sabado.pt/portugal/detalhe/panama_papers_ha_ex_ministros_portugueses_envolvimentos.html

7. LATIN-AMERIKA

Argentína

A botrány latin-amerikai érintettjei között szerepel Mauricio Macri argentin elnök, aki a Panama-iratok szerint az 1998 és 2009 között a Bahama-szigeteken működő Fled Trading nevű vállalatban rendelkezett érdekeltséggel. A hivatalos elnöki közlemény szerint Macri nem bírt tulajdonosi jogokkal a cégben, amelynek az iratok szerint a vezetője volt.¹²¹ Néhány nappal később egy másik offshore cégben (Kagemusha SA) való érdekeltségére is fény derült. Ezt a vállalatot még 1981-ben alapították Panamában. Macri nem szerepeltette vagyonnyilatkozatában egyik céget sem, amikor 2007-ben Buenos Aires főváros kormányának élére választották.

A korábbi kormánypárt, a jelenleg ellenzékot alkotó Győzelmi Front úgy véli, hogy Macri érintettsége rontani fogja a kormány hitelességét a külföldi befektetők szemében, bár azt az ellenzék is belátja, hogy jelenleg nem az offshore-botrány esetleges hatásai lesznek mérvadóak az argentin gazdaság jövőjét illetően. Az ellenzéki kritika sokkal inkább a Macri-kormány eddigi intézkedéseinek szolt, mintsem az elnök esetleges offshore ügyleteinek.¹²² Az ellenzék szeretné, ha az ügy minél tovább a figyelem középpontjában maradna, hiszen egy nyomozás esetleges bizonyítékai kihathatnak a 2017. évi helyhatósági választások kimenetelére is.

Mauricio Macri az ügy kapcsán adott nyilatkozatában hangsúlyozta, hogy a nevéhez köthető cégek a család vállalkozásai, ő csak a nevét adta hozzájuk és ezért semmilyen ellenszolgáltatást nem kapott. Televíziós beszédének idején egy kisebb, körülbelül 500 fős tüntetés bontakozott ki az elnöki palota előtt az államfő lemondását követelve. Mauricio Macri azt is bejelentette, hogy vagyonkezelő állapot szeretne létrehozni, amely hivatali ideje alatt tőle teljesen függetlenül kezelné minden pénzügyét: „Ilyet még egyetlen elnök sem tett. Azért teszem ezt, mert azt akarom, hogy szemernyi kétely se legyen” – közölte az elnök.¹²³

Buenos Aires főváros korábbi – Mauricio Macri kormányzósága alatti – pénzügyminisztere (2007-2015), Néstor Grindetti is szerepel az iratokban, melyek szerint egy offshore cég és egy svájci bankszámla tulajdonosa. Grindetti szerint az ügy az igazságszolgáltatásra tartozik és nem áll összefüggésben politikai pozíciójával.¹²⁴

A Kirchner-kormányokat is érinti az offshore-botrány: a korábbi elnöki családkhoz közel álló Lázaro Báez már letartóztatás alatt áll egy korábbi, szintén a Mossack Fonseca tevékenységéhez kapcsolódó nyomozás miatt. Mellette a Kirchner-házaspár korábbi bizalmasát, Daniel Muñozt is leleplezték az iratok, melyek egy Brit Virgin-szigeteki offshore céghez kötik a nevét. Muñoz ellen már korábban folyt nyomozás közpénzzel való visszaélés miatt, azonban bizonyítékok hiányában ejtették a vádakot.¹²⁵

---

¹²¹ http://kitekinto.hu/latin-amerika/2016/04/06/panamapoly_ki_sikkaszt_tobbet_a_vegen/#.VxC_hHoZZal

¹²² <https://www.yahoo.com/news/panama-papers-threaten-macris-shine-argentina-164622364.html>

¹²³ http://index.hu/kulfold/2016/04/08/offshore-botran_igy_magvarazkodik_az_argentin_elnok/

¹²⁴ <http://www.lanacion.com.ar/1888953-grindetti-sobre-los-panama-papers-en-todo-caso-es-un-tema-personal-con-la-justicia>

¹²⁵ <http://www.infobae.com/2016/04/03/1801748-un-secretario-nessor-y-cristina-kirchner-involucrado-el-escandalo-lavado-dinero>

Brazília

Brazíliában 2014-ben hozták nyilvánosságra az állami olajvállalathoz, a Petrobrashoz kötődő korrupciós ügyekkel kapcsolatos nyomozás első eredményeit. Az ügyet, melynek során egyre több magas rangú politikus és befolyásos üzletember visszaéléseire derül fény, azóta is folyamatos médiafigyelem és közérdeklődés kíséri. A Panama-iratok most arra derítettek fényt, hogy a Petrobras-ügy gyanúsítottjai közül 57-en összesen több mint száz offshore céghez köthetők, köztük például Eduardo Cunha, az Alsóház elnöke, aki még 2014 decemberében, a Dilma Rousseff elnök személye ellen kezdeményezett impeachment-eljárás megindítása mellett döntött a Petrobras-ügy következményeképpen.¹²⁶ De az iratok szerint a korábban a brazil parlament leggazdagabb tagjának tartott João José Pereira de Lyra üzletember is rendelkezik offshore vállalkozással valamint svájci bankszámlával.¹²⁷

Chile

Legalább öt offshore céghez kötődött Gonzalo Delaveau, a Transparency International (TI), az átláthatóságért harcoló nemzetközi civil szervezet chilei szervezetének elnöke. „Gonzalo Delaveau benyújtotta lemondását, amit az igazgatótanács el is fogadott” – jelentette be a Twitteren a TI Chile. Delaveaut azonban egyelőre nem gyanúsítják illegális tevékenységgel, de a TI számára igen kellemetlen az, hogy az átláthatóságért küzdő szervezet egyik vezetője maga is offshore cégeken keresztül próbálja leplezni vagyonát.¹²⁸

A Panama-iratok szerint Chile egyik legbefolyásosabb üzletembere, Alfredo Ovalle Rodríguez 1987 óta a Mossack Fonseca ügyfele.¹²⁹ 2009-ben azért kellett lemondania a Nemzeti Bányászati Társaság elnöki pozíciójáról, mert az oknyomozó újságírók alkotta CIPER fény derített arra, hogy hosszú ideje kapcsolatban áll a diktatúra alatt működött Pinochet-rendőrség (DINA) pénzügyi vezetőjével, Humberto Olavarría Arangurennel. Valószínűleg Ovalle volt az összekötő Olavarría és Guillermo Endara panamai exelnök között azon cégek megalapításában, amelyeken keresztül a terrorakciók végrehajtására megalkotott Kondor-hadműveletet finanszírozták.¹³⁰

Ecuador

Pedro Delgado Campaña egykori jegybankelnök – aki a jelenlegi ecuadori elnök, Rafael Correa Delgado másod-unokatestvére – is szerepel a Panama-iratokban. Delgado csak rövid ideig vezette az Ecuadori Központi Bankot, ugyanis 2012-ben fény derült arra, hogy közgazdász diplomája hamis és állításával ellentétben mégsem fejezte be egyetemi tanulmányait. A botrányt követően Delgado elhagyta az országot, és jelenleg az Egyesült Államokban él. Az ecuadori hatóságok Delgado kiadatására várnak, ugyanis hazájában 8 év börtönre ítélték közvagyonnal való visszaélés miatt.¹³¹

---

¹²⁶ <http://www.vox.com/2016/4/11/11369400/panama-papers-guide-biggest-findings/in/11125477>

¹²⁷ <http://www.infobae.com/2016/04/04/1801799-de-mexico-argentina-el-mapa-los-involucrados-los-panama-papers>

¹²⁸ http://www.bbc.com/mundo/noticias/2016/04/160404_como_afectan_revelaciones_panama_papers_america_latina_dgm

¹²⁹ <http://ciperchile.cl/2016/04/07/the-panama-papers-el-chileno-vip-de-mossack-fonseca/>

¹³⁰ https://panamapapers.icij.org/the_power_players/

¹³¹ <http://www.eluniverso.com/noticias/2015/04/10/nota/4752786/ocho-anos-prision-pedro-delgado-malversacion-fondos>

A nyilvánosságra került cégiratok szerint az ecuadori főügyész, Galo Chiriboga – aki szintén Correa elnök egyik távoli rokona – egy panamai offshore cég kizárólagos tulajdonosa. Chiriboga tagadja, hogy rendelkezne bankszámlával bármely adóparadicsomban és bejelentette, hogy számvévesztési és adóügyi ellenőrzést fog kezdeményezni saját magával szemben az illetékes hatóságoknál.¹³²

A legjelentősebb offshore érdekeltséggel Ecuadorban Correa elnök korábbi, antikorrupciós ügyekért felelős tanácsadója, Rommy Vallejo – aki jelenleg a Nemzeti Hírszerzési Ügynökség vezetője – rendelkezik: neve közel 20 offshore céghez köthető, valamint egyik társalapítója volt a Mossack Fonseca quitói leányvállalatának.¹³³

Kolumbia

Bogota korábbi polgármesterének, Gustavo Petro sógorának, Carlos Gutiérrez Robayónak a neve is megtalálható a Panama-iratokban, ami alapján arra lehet következtetni, hogy Gutiérrez a családi kapcsolatait kihasználva tett szert jövedelmező szerződésekre. A kiszivárgott dokumentumok azt bizonyítják, hogy Gutiérrez 2007 és 2014 között 12 offshore céget és 3 alapítványt hozott létre Panamában, illetve a Brit Virgin-szigeteken, melyeket a Trenaco Colombia nevű cégen keresztül irányított feleségével közösen. A cégek Panamában, Kolumbiában, az Egyesült Királyságban és Svájcban működtek, elsősorban a biotechnológia, az állattenyésztés és az ingatlanpiac területén. 2014-ben nyomozás indult ellene, de az ügyészség végül nem emelt vádat. A Mossack Fonseca azonban „kihátrált” az üzletember mögül, így Gutiérrez egy másik panamai jogi vállalat szolgáltatásait vette igénybe az utóbbi közel két évben.¹³⁴

Az ország egyik legjelentősebb smaragdbányászának, a 2013-ban elhunyt Víctor Carranzának egyik fiát, Hollman Carranzát is említik a Panama-iratok. Víctor Carranzáról hosszú éveken át feltételezték, hogy segíti a kolumbiai kormány ellen harcoló paramilitáris szervezeteket. Fia, Hollman a feltételezések szerint legalább 100 millió dollárt helyezett el offshore számlákon.¹³⁵

Egyes sajtóértesülések szerint a Panama-iratok által keltett botrányban több mint 850 kolumbiai állampolgár lehet érintett.

Mexikó

Enrique Peña Nieto mexikói elnök feleségének egyik gyanús – és politikailag nagy vihart kavart – ingatlan-vásárlásához köthető ingatlanmögul, Juan Armando Hinojosa,¹³⁶ akinek cégei korábban számos kormányzati közbeszerzést nyertek el, szintén szerepel a Panama-iratokban, amelyek szerint 2015-ben a Mossack Fonseca három alap létrehozásában segítette Hinojosát és családját. Az alapokba 100 millió dollárt helyeztek el.

---

¹³² <http://www.eluniverso.com/noticias/2016/04/11/nota/5518809/fiscal-galo-chiriboga-aclara-vinculacion-panama-papers>

¹³³ <http://www.eluniverso.com/noticias/2016/04/04/nota/5505213/javier-molina-bonilla-exrepresentante-mossack-fonseca-quito>

¹³⁴ https://panamapapers.icij.org/the_power_players/

¹³⁵ <http://www.elpais.com.co/elpais/colombia/noticias/estos-son-colombianos-aparecen-escandalo-papeles-panama> és http://kitekinto.hu/latin-amerika/2016/04/06/panamapoly_ki_sikkaszt_tobbet_a_vegen/#.VxETrHoZZaI

¹³⁶ https://panamapapers.icij.org/the_power_players/

Panama

Április 6-án a panamai kormány bejelentette egy független, nemzetközi bizottság felállítását az ország pénzügyi és jogrendszerének felülvizsgálata érdekében. Az ország legfőbb érdeke, hogy nemzetközi banki kapcsolatai a lehető legkisebb mértékű veszteséget könyveljék el, illetve hogy a hitelvesztés hosszú távon ne okozzon gazdasági károkat. A botrány kitörése előtt Panama egyike volt a legígéretesebb befektetéseknek a külföldön terjeszkedő kereskedelmi bankok számára az elmúlt évek kedvező társadalmi-földrajzi jellemzőinek és gazdasági mutatóinak (így például az alacsony inflációnak, a kedvező adórendszernek, a gyorsan bővülő középosztálynak, a dollarizált gazdaságnak, a logisztikai-pénzügyi hub szerepének), valamint a pénzügyi integritás erősítése érdekében tett lépéseknek köszönhetően.¹³⁷

Panama az 1970-es években állította fel nemzetközi bankközpontját (IBC) azzal a céllal, hogy regionális pénzügyi központként szolgáljon a külföldi bankok számára. Az IBC további terjeszkedésének azonban gátat szabott, hogy 2014 júniusában felkerült a Financial Action Task Force (Pénzügyi Akciócsoport – FATF) nevű kormányközi szervezet¹³⁸ feketelistájára, mivel a szervezet szakértői úgy ítélték meg, hogy a kapcsolódó panamai jogszabályok nem elégségesek a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelemhez.

A Panama-iratok tartalma szerint az állami Takarékpénztár egyik korábbi elnöke, Riccardo Francolini, aki további két állami céget is vezetett, Ricardo Martinelli elnöksége alatt korrupciós ügyekben vett részt, amelyekből legalább félmillió dollárhoz jutott. Francolini ellen jelenleg nem folyik nyomozati, illetve vádeljárás.¹³⁹

Peru

A Mossack Fonsecatól kiszivárogtatott iratok tanúsága szerint a perui elnökválasztás egyik legnagyobb esélyesének, Keiko Fujimorinak két fő támogatója is érintett az offshore cégeken keresztül elkövetett csalásokban, ahogyan a perui hírszerzés egyik korábbi vezetője, Cesar Almeyda is.¹⁴⁰

Keiko apjának, Alberto Fujimori exdiktátornak – aki emberiség ellen elkövetett bűncselekmények, valamint korrupció és csalás miatt jelenleg is börtönbüntetését tölti – a pénzügyi támogatói is a Mossack Fonseca ügyfelei voltak.

---

¹³⁷ Oxford Analytica Daily Brief Service. (Apr 08, 2016): PANAMA: Leak may exacerbate economic slowdown

¹³⁸ <http://www.fatf-gafi.org/countries/#Panama>

¹³⁹ https://panamapapers.icij.org/the_power_players/

¹⁴⁰ http://www.bbc.com/mundo/noticias/2016/04/160404_como_afectan_revelaciones_panama_papers_america_latina_dgm

Venezuela

A karibi ország több korábbi magas rangú kormányzati tisztségviselője is érintett az offshore-botrányban, köztük az állami olajvállalat, a PDVSA (Petróleos de Venezuela, S.A.) egyik korábbi, de eddig még nem nevezett vezetője, a venezuelai elnöki hivatal egyik korábbi biztonsági főnöke, Adrián José Velásquez Figueroa, az államkincstárt korábban vezető Claudia Díaz Guillén, valamint a venezuelai fegyveres erők volt parancsnoka, Victor Cruz Weffer.¹⁴¹

A Stratfor elemzői szerint a Panama-iratoknak nem lesznek jelentős politikai következményei, ugyanis a jelenlegi venezuelai vezetők nem érintettek a botrányban és a közfigyelmet egyébként is a gazdasági válság, illetve a kormány és az ellenzék politikai csatározásai kötik le.

A Panama-iratok botrány latin-amerikai régiót érintő részletei tehát a térségben is komoly közfelháborodást keltettek, szakértők szerint azonban nem kell komoly politikai következményektől tartani. A latin-amerikai társadalom ugyanis viszonylag toleráns a korrupciós ügyekkel szemben, feltéve, ha nem olyan volumennel és koncentrált érdekeltséggel bírnak, mint a braziliai Petrobras esetében. Itt azonban több olyan, egymástól sokszor elszigetelt ügyről van szó, amelyek többségével kapcsolatban még nem derült ki, hogy a pénzüsszegek milyen forrásból származtak, csupán annyi tudható, hogy a Mossack Fonseca volt a közvetítő.

---

¹⁴¹ https://panamapapers.icij.org/the_power_players/